

Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı

- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı** (8 fevral 2006-cı il)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı** (*Heydər Əliyev adına saray, 16 mart 2006-cı il*)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin nitqi** (16 mart 2006-cı il)
- **Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurası İdarə Heyətinin sədri Mahmud Kərimovun çıxışı** (16 mart 2006-cı il)
- **Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş Üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimovun çıxışı** (16 mart 2006-cı il)
- **Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı, Ədalət və İnkişaf Partiyası sədrinin müavini Şaban Dışlinin çıxışı** (16 mart 2006-cı il)
- **Qırğızistanın Dövlət Katibi Dastan Sariqulovun çıxışı** (16 mart 2006-cı il)
- **Almaniyanın keçmiş Dövlət Katibi Otto Hauzerin çıxışı** (16 mart 2006-cı il)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının Qətnaməsi** (16 mart 2006-cı il)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının bütün Dünya Azərbaycanlılarına Müraciəti** (16 mart 2006-cı il)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı nümayəndələrinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə Müraciəti** (16 mart 2006-cı il)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar dünya ictimaiyyətinə Müraciəti** (16 mart 2006-cı il)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının Təhsil, Elm və Mədəniyyət məsələləri üzrə təşkilata (YUNESKO) Müraciəti** (16 mart 2006-cı il)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayının Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarına Müraciət** (16 mart 2006-cı il)
- **Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı iştirakçılarının şərəfinə təşkil edilmiş rəsmi qəbulda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin nitqi** (*Bakı, «Fidan» sarayı, 16 mart 2006-cı il*)
- **Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bir qrup ictimai xadimə «Şöhrət» ordeni təqdim etmişdir** (16 mart 2006-cı il)

DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYININ KEÇRİLMƏSİ HAQQINDA

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

Müstəqillik dövründə Azərbaycan Respublikası milli dövlət quruculuğu sahəsində mühüm nailiyyətlər əldə etmiş, özünün hüquqi-siyasi, sosial-iqtisadi dayaqlarını möhkəmləndirmiş, iqtisadi potensialına, demokratik inkişaf səviyyəsinə, beynəlxalq aləmdə tutduğu mövqeyə görə regionun lider dövlətinə çevrilmişdir.

Qazanılmış nailiyyətlər ölkə daxilində milli birliyin təmin olunmasına, dünya azərbaycanlıları arasında həmrəyliyin güclənməsinə səbəb olmuşdur. Ölkəmizin irəliyə doğru atdığı hər bir addım, qazandığı nailiyyət dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızı daha da ruhlandırmış, onların müstəqil dövlətimizə inamını, milli hisslərini və gələcəyə ümidlərini artırmış, Azərbaycan Respublikasının milli maraqları ətrafında sıx birləşmələri üçün zəmin yaratmışdır.

Dünya azərbaycanlılarının müstəqil dövlətimiz və vahid məqsəd ətrafında birləşdirilməsi ideyasının müəllifi ümummilli liderimiz Heydər Əliyev olmuşdur. O, xaricdə yaşayan azərbaycanlıların birliyi və təşkilatlanması məsələsini daim diqqət mərkəzində saxlamış, müxtəlif xarici ölkələrə etdiyi çoxsaylı səfərlərdə Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşlər keçirmiş, onların problem və qayğıları ilə yaxından maraqlanmışdır. Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda keçirilmiş Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı xaricdəki soydaşlarımızın azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşərək təşkilatlanması baxımından tarixi əhəmiyyət kəsb etmiş, diaspor hərəkətinin inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcını qoymuşdur.

Qurultaydan bir neçə ay sonra, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 5 iyul tarixli Fərmanı ilə Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmış, 2002-ci il dekabr ayının 27-də isə “Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edilmişdir. Dünyada fəaliyyət göstərən Azərbaycan icmaları ilə məşğul olan dövlət orqanının yaradılması və müvafiq qanunun qəbulu dünya azərbaycanlılarının milli birliyi və təşkilatlanması prosesini daha da sürətləndirmiş, soydaşlarımızın öz tarixi Vətəni ilə əlaqələrinin genişləndirilməsini təmin etmiş, ölkəmizin tarixi və müasir həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasına stimül vermişdir.

Azərbaycan Respublikası xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla əlaqələri dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri elan etmişdir. Diaspor quruculuğu konkret bir dövrə məhdudlaşmayan, strateji əhəmiyyətə malik, daimi fəallıq və zəhmət tələb edən uzunmüddətli prosesdir. Elə buna görə də bu sahədə qazanılmış nailiyyətləri və qarşıda duran vəzifələri vaxtaşırı müzakirə etməyə ehtiyac yaranır.

Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların problem və qayğılarını, onların birliyi və təşkilatlanması sahəsindəki mövcud vəziyyəti təhlil etmək, Azərbaycan Respublikası ilə əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsi,

ölkəmizlə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, diaspor quruculuğu işinin təkmilləşdirilməsi sahəsində qarşıda duran vəzifələri müzakirə etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. 2006-cı il mart ayının 16-da Bakı şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayı keçirilsin.
2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatı Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə birlikdə qurultayın keçirilməsi məqsədi ilə iş planı hazırlayıb təsdiq etsin və onun yerinə yetirilməsini təmin etsin.
3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 fevral 2006-cı il

DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYI

*Heydər Əliyev adına saray,
16 mart 2006-cı il*

AzərTAc xəbər verir ki, martın 16-da Bakıda, Heydər Əliyev adına sarayda Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı başlanmışdır.

Qurultayda dünyanın 49 ölkəsindən 1218 nümayəndə və 388 qonaq iştirak edir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev qurultayda geniş nitq söyləmişdir.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan ötən dövr ərzində milli dövlət quruculuğu sahəsində mühüm nailiyyətlər əldə etmiş, özünün hüquqi-siyasi, sosial-iqtisadi dayaqlarını möhkəmləndirmiş, iqtisadi potensialına, demokratik inkişaf səviyyəsinə, beynəlxalq aləmdə tutduğu mövqeyə görə regionun lider dövlətinə çevrilmişdir. Qazanılmış nailiyyətlər ölkə daxilində milli birliyin təmin olunmasına, dünya azərbaycanlıları arasında həmrəyliyin güclənməsinə səbəb olmuş, dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızı daha da ruhlandırılmış, ölkəmizin milli maraqları ətrafında sıx birləşmələri üçün zəmin yaratmışdır.

Xalqımızın əvəzsiz sərvəti olan müstəqilliyin qorunub möhkəmləndirilməsi, demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğunun həyata keçirilməsi, əhəlinin təhlükəsizliyinin və rifahının təmin olunması sahələrində əldə olunan uğurlar Azərbaycanın sürətli dirçəliş dövrünü yaşamasını göstərən amillərdir. İndi Azərbaycan müstəqil dövlət kimi dünya birliyində öz layiqli yerini tutur.

Azərbaycan Respublikasının hər bir uğuru, dünyanın hansı ölkəsində yaşamasından asılı olmayaraq, bütün həmvətənlərimizin də qəlblərində böyük qürur və iftixar hissi doğurur. Müstəqil Azərbaycan Respublikası dünyanın ayrı-ayrı ölkələrinə səpələnmiş soydaşlarımıza doğma atalıq duyğuları bəsləyir, öz övladlıq borclarını layiqincə yerinə yetirə bilmələri üçün onlara lazımi imkanların yaradılmasına səy göstərir.

Dünya azərbaycanlılarının müstəqil dövlətimiz və vahid məqsəd ətrafında birləşdirilməsi ideyasının müəllifi olmuş ümummilli liderimiz Heydər Əliyev xaricdə yaşayan soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin birliyi və təşkilatlanması məsələsini bütün fəaliyyəti dövründə diqqət mərkəzində saxlamış, xarici ölkələrə etdiyi çoxsaylı səfərlərdə Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşlər keçirmiş, onların problem və qayğıları ilə yaxından maraqlanmışdır. Məhz dünya azərbaycanlıları arasında birliyin və həmrəyliyin təmin olunması, habelə Azərbaycan icmaları, cəmiyyətləri və birliklərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi və əlaqələndirilməsi ilə bağlı məsələlərin müzakirə edilməsi zərurətini nəzərə alaraq, Prezident Heydər Əliyev 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda Dünya azərbaycanlılarının I qurultayının keçirilməsi haqqında Sərəncam vermişdir. Bu, xaricdəki soydaşlarımızın azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşərək təşkilatlanması baxımından tarixi əhəmiyyət kəsb etmiş, diaspor hərəkətinin inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcını qoymuşdur.

Ümummilli liderimizin ideya və prinsiplərinə sadıq qalan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların problem və qayğılarını, onların birliyi və təşkilatlanması sahəsindəki mövcud vəziyyəti təhlil etmək, ölkəmizlə əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsi, Azərbaycanla bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, diaspor quruculuğu işinin təkmilləşdirilməsi sahəsində qarşıda duran vəzifələri müzakirə etmək məqsədi ilə 2006-cı il fevralın 8-də bu il martın 16-da Bakı şəhərində Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsi haqqında Sərəncam imzalamışdır.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın nümayəndələri qurultayda iştirak etmək üçün doğma Azərbaycanın paytaxtına gəlmişlər.

Martın 16-da Heydər Əliyev adına sarayda Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı başlandı.

Qurultaydan əvvəl yüzdən çox nümayəndə səhər tezdən Fəxri xiyabana gələrək, ümummilli lider Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdi. Onlar ulu öndərin əziz xatirəsini dərin ehtiramla anaraq, abidəsi önünə əklil qoydular, gül-çiçək dəstələri düzdülər.

Sonra qonaqlar görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da məzarı üzərinə çələng qoydular və tər qərənfillər düzdülər.

Daha sonra qurultay nümayəndələri Şəhidlər xiyabanına gələrək Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda həyatını qurban vermiş qəhrəman Vətən oğullarının əziz xatirəsini böyük ehtiramla yad etdilər. Onlar şəhid məzarları üzərinə güllər düzdülər, “Əbədi məşəl” abidəsinin önünə tər çiçəklərdən hörülmüş əklil qoydular.

Qurultay nümayəndələri şəhid türk əsgərlərinin xatirə abidəsini də ziyarət etdilər və əklil qoydular.

Sarayın foyesində “Azərbaycan diasporuna dövlət qayğısı” fotosərgisi təşkil edilmişdi. Stendlərdə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin müxtəlif dövrlərdə Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşlərində çəkilmiş fotosəkillər, Azərbaycan diasporunun təşəkkülü ilə bağlı imzalanmış Fərman, Sərəncam və Qanunların nüsxələri, diaspora ilə bağlı müxtəlif kitablar nümayiş etdirilirdi.

Foyədə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərin fotosəkillərindən, erməni faşistlərinin xalqımıza qarşı törətdikləri soyqırımını, işğalçılıq siyasətini əks etdirən, habelə Əsir və İtkin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla Əlaqədar Dövlət Komissiyasının hazırladığı materiallardan ibarət fotosərgi də təşkil olunmuşdu. Burada respublikamızın sosial-iqtisadi inkişafından, ulu öndər Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən kitab və jurnallar, eləcə də Prezident İlham Əliyevin siyasi fəaliyyəti ilə bağlı fotosəkillər, milli adət-ənənələrimizi, mədəniyyətimizi təbliğ edən videokassetlər, disklər də nümayiş etdirilirdi.

İştirakçıların hər birinə qurultaya aid materiallar, Azərbaycan haqqında məlumatlar, iki hissədən ibarət “Azərbaycan diasporuna dövlət qayğısı” kitabı, AzərTAc-ın, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin və “Azərbaycan” nəşriyyatının qurultay münasibətilə Azərbaycan və rus dillərində hazırladıqları 16 səhifəlik buraxılış paylandı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev qurultayda iştirak etmək üçün saraya gəldi. Qurultay nümayəndələri və qonaqlar dövlətimizin başçısını hərərətlə, sürəkli alqışlarla qarşıladılar.

Salonda ulu öndər Heydər Əliyevin “Azərbaycanlı hər yerdə yaşaya bilər, ancaq azərbaycançılığını, öz dilini, milli ənənələrini unutmamalıdır. Onun qəlbi daim doğma Azərbaycanla bir vurmalıdır”, Prezident İlham

Əliyevin “Hər bir azərbaycanlı dünyanın hansı ölkəsində yaşamasından asılı olmayaraq, Azərbaycan dövlətinin, cəmiyyətinin problemləri ilə yaşamalı, onların həlli üçün mənəvi məsuliyyət hiss etməlidir” sözləri yazılmış transparantlar asılmışdı.

Qurultayı Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurası İdarə heyətinin sədri akademik Mahmud Kərimov giriş sözü ilə açdı.

**DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
İLHAM ƏLİYEVİN
NİTQİ**

16 mart 2006-cı il

- Hörmətli xanımlar və cənablar!

Hörmətli qonaqlar!

Əziz həmvətənlər!

Mən sizin hamınızı Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının açılışı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, hər birinizə cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram.

Dünya azərbaycanlılarının qurultayı çox böyük tarixi hadisədir. Bu gün burada gözəl film nümayiş etdirildi. Biz o gözəl anları yenidən yada saldıq. Məhz xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə beş il bundan əvvəl Dünya azərbaycanlılarının I qurultayı keçirilmişdir. Qurultayın Azərbaycanın müasir tarixində müstəsna rolu olmuşdur. Aparılmış müzakirələr, fikir mübadiləsi, qurultayın qərarları bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıları bir-biri ilə daha da sıx birləşdirdi. Məhz o qurultaydan sonra Heydər Əliyevin qərarı ilə Azərbaycanda Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. Komitə Azərbaycan diasporlarının təşkilatlanmasında çox uğurlu fəaliyyət göstərir. 2002-ci ildə xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında Qanun qəbul edilmişdir və bu da öz növbəsində, bu işin hüquqi bazasını təşkil etdi. Bütün bu tədbirlər, bütün bu addımlar öz bəhrəsini verməkdədir. Dünyada yaşayan soydaşlarımız təşkilatlanır, yaşadıkları ölkələrin həyatında daha da fəal rol oynayırlar. Əlbəttə ki, bu, həm onların mövqelərini möhkəmləndirir, eyni zamanda, müstəqil Azərbaycan Respublikasının mövqeyini gücləndirir, əhəmiyyətini artırır.

Biz çox şadıq ki, müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar o ölkələrin həyatında, iqtisadiyyatında çox mühüm rol oynayırlar və demək olar ki, artıq çox möhkəm mövqelərə malikdirlər. Eyni zamanda, hesab edirəm ki, yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında da çox mühüm rol oynamalıdırlar. Çünki buna bütün imkanlar var. Müstəqil Azərbaycan Respublikası bütün ölkələrlə çox işgüzar, səmərəli münasibətlər qurmaqdadır. Belə olan halda, əlbəttə ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar da bunu öz gündəlik həyatında hiss edirlər.

Mənim müxtəlif ölkələrə çoxsaylı səfərlərim çərçivəsində, demək olar ki, həmişə Azərbaycan diasporu ilə görüşlərim, açıq söhbətlərim olubdur. Mən həmişə qeyd etmişəm, bu gün də demək istəyirəm ki, Azərbaycan dövlətinin möhkəm olması dünyada yaşayan azərbaycanlıların da mövqeyini möhkəmləndirir.

Eyni zamanda, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bizim üçün də dayaqdır. Çünki Azərbaycan gənc müstəqil dövlətdir. Biz yalnız 15 ildir müstəqillik şəraitində yaşayırıq və təəssüflər olsun ki, bu günədək bir çox ölkələrdə Azərbaycan haqqında kifayət qədər dolğun məlumat yoxdur. Bu məlumatı, Azərbaycan həqiqətlərini,

Azərbaycanın problemlərini, eyni zamanda ölkəmizin artan nüfuzunu, önəmli dünya ictimaiyyətinə, çatdırmaq, əlbəttə ki, bizim ümumi işimizə çox böyük töhfə olacaqdır.

Mən əminəm ki, artıq mövcud olan gözəl meyillər bu qurultaydan sonra daha da güclənəcəkdir. Azərbaycanlılar daha da möhkəm təşkilatlanacaq, yaşadıkları ölkələrdə daha da möhkəm mövqelərə sahib olacaqlar və beləliklə, dünyadakı 50 milyonluq Azərbaycan xalqı daha da yaxşı yaşayacaq, öz məqsədlərinə nail olacaqlar.

Mən qeyd etdim ki, bu təşkilatlanma prosesi dünya azərbaycanlılarını bir araya dəvət etmək təklifi və təşəbbüsü ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən irəli sürülmüşdür. Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti Azərbaycan xalqına xidmət etməkdən ibarət olmuşdur. Xalqımızın lideri ictimai-siyasi quruluşdan asılı olmayaraq, bütün dövrlərdə Azərbaycanın inkişafına xidmət edirdi. 1970-ci illərdə Azərbaycan Sovet İttifaqı çərçivəsində bir respublika kimi yaşayırdı. O illərdə də Azərbaycanın inkişafına böyük töhfələr verilmişdir.

1969-cu ildə Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbər seçilmişdi. Azərbaycan o vaxt bütün müttəfiq respublikalar arasında ən geridə qalmış yerdə idi. 1982-ci ildə o, bu vəzifəsini başa çatdıranda Azərbaycan artıq ən qabaqcıl yerlərdə idi. Məhz o illərdə Azərbaycanın güclü sənaye, iqtisadi potensialı yaranmışdır və bu, indi müstəqil Azərbaycana xidmət edir. Baxmayaraq ki, Azərbaycan müstəqil dövlət deyildi, ancaq o illərdə bir çox sahələrdə məhz Azərbaycanda müstəqillik əlamətləri tətbiq olundu. Müxtəlif istiqamətlərdə atılan addımlar elə bil ki, gələcəyə yönəldilmişdir. Elə bil ki, Heydər Əliyev görürdü, bir gün Azərbaycan müstəqil olacaq və bu müstəqil ölkəyə güclü iqtisadi potensial, ordu lazım olacaqdır. Ona görə o, kadrların hazırlanmasında, Azərbaycanda iqtisadi və sənaye potensialının yaranmasında müstəsna xidmətlər göstərmişdir.

Ancaq Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bərpa edəndə ölkəmiz yenə çox böyük problemlərlə üzləşmişdi. 1991-ci ildə Sovet İttifaqı dağılanda Azərbaycan, demək olar ki, ən çətin vəziyyətdə olan ölkə idi: iqtisadi böhran, siyasi böhran, hərbi böhran, vətəndaş müharibəsi, Ermənistanın Azərbaycana qarşı etdiyi təcavüz və bunun nəticəsində torpaqların işğal olunması, vətəndaş qarşudurması. Bütövlükdə, Azərbaycanın dövlətçiliyi sual altında idi.

1993-cü ildə Heydər Əliyev xalqın tələbi ilə Azərbaycana rəhbərliyə qayıdırdan, Prezident vəzifəsinə seçildəndən sonra ölkədə ictimai-siyasi vəziyyət normallaşdı, sabitləşdi. Ölkəni narahat edən, təhlükə törədən problemlər aradan qaldırıldı və dinamik inkişafa qədəm qoyuldu. Məhz o illərdən sonra Azərbaycan dünya birliyində möhkəm yerini tuta bilmişdir.

Azərbaycanda başlanmış iqtisadi islahatlar çox sürətlə aparılır və indi Azərbaycan iqtisadi inkişaf sürətinə görə nəinki, keçmiş sovet respublikaları arasında, həm də dünyada birinci ölkədir. Bütün bunlar bir daha onu göstərir ki, ictimai-siyasi quruluşdan asılı olmayaraq, Heydər Əliyev bütün zamanlarda, bütün dövrlərdə Azərbaycan xalqına ləyaqətlə xidmət etmişdir. Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədi, dönməz olmasında, iqtisadi potensialının möhkəmlənməsində, bölgədə və dünyada nüfuzunun artmasında onun müstəsna xidmətləri var. Hazırda bu siyasət davam etdirilir. Bu gün Heydər Əliyev bizimlə deyil, ancaq onun siyasəti yaşayır, onun qurduğu müstəqil Azərbaycan yaşayır və möhkəmlənir.

Müstəqillik böyük sərvətdir. Bəzən deyirlər ki, Azərbaycanın sərvətləri onun təbii ehtiyatları, coğrafi vəziyyətidir, yaxud da bölgədə mövcud olan mövqeləridir. Azərbaycanın ən böyük sərvəti onun müstəqilliyidir.

Biz uzun illər, əsrlər boyu bu müstəqillikdən məhrum olmuşduq. Azərbaycan uzun illər ərzində çar Rusiyasının müstəmləkəsi idi. Ondan sonra Sovet İttifaqının respublikası idi. Bu gün isə biz müstəqil dövlətik, Azərbaycan dünyaya birliyinin üzvüdür. Biz gərək bu müstəqilliyi möhkəmləndirək.

Mən dəfələrlə demişəm, bu gün də qeyd etmək istəyirəm ki, müstəqillik yalnız dövlət atributları ilə ölçülmür. Müstəqillik rəmzləri ilə ölçülmür. Müstəqillik o deməkdir ki, dövlət və ölkənin rəhbərliyi öz xalqının maraqlarına tam cavab verən müstəqil siyasət aparmaq iqtidarında olsun. Bu gün bu var və bunun təməli məhz 1990-cı illərin ortalarında qoyulmuş, Azərbaycan bütün potensialını işə sala bilmişdir. Bu gün bizim artan nüfuzumuz, gücümüz imkan verir ki, Azərbaycan tam şəkildə müstəqil siyasət aparsın. Bu siyasət Azərbaycan xalqının milli maraqlarının qorunmasına, dünya azərbaycanlılarının birliyinin möhkəmlənməsinə yönəldilibdir.

Heydər Əliyev siyasəti Azərbaycanda hər bir sahədə davam etdirilir. Xarici siyasətimiz çox uğurludur, çox fəaldır. Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlarda çox önəmli yer tutur, bizim mövqelərimiz möhkəmlənir. Son illər ərzində müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarda, xüsusilə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı bizim xeyrimizə, yəni ədalətli qərarlar qəbul edilibdir. Biz qonşu ölkələrlə çox gözəl münasibətlərimizi saxlaya bilmişik, onları möhkəmləndiririk və bu, bizim inkişafımız üçün çox vacibdir. Çünki biz bu bölgədə yaşayırıq və bölgədə sülhün, təhlükəsizliyin bərqərar olması, regional əməkdaşlığın inkişafı bizim maraqlarımıza xidmət edir.

Azərbaycanın addımları bütün sahələrdə, o cümlədən xarici siyasətdə müsbət nəticələrini verməkdədir. Sizə bildirmək istəyirəm ki, son iki il ərzində Azərbaycanın 21 səfirliyinin açılması haqqında qərarlar verilibdir. İndi Azərbaycanın müxtəlif ölkələrdə 46 səfirliyi olacaq ki, onların da 21-nin açılması haqqında son iki ildə qərar verilibdir. Onların bəziləri açılıb fəaliyyət göstərir, bəziləri isə bu yaxınlarda açılacaqdır. Bu, nə deməkdir?! O deməkdir ki, Azərbaycan öz xarici siyasətini daha da dolğun, hərtərəfli şəkildə aparacaqdır. Çünki, - yəqin siz də bunu hiss edirsiniz, biz də bunu bilirik, - əfsuslar olsun ki, Azərbaycan həqiqətləri dünya ictimaiyyəti tərəfindən o qədər də yaxşı dərk edilmir. Məlumat qıtlığı var, bəzi hallarda informasiya blokadası ilə də üzləşirik. Çünki bizim əleyhimizə dünyanın erməni lobbisi fəaliyyət göstərir və hər vaxtlə çalışır ki, Azərbaycanı ləkələsin, Azərbaycanda gedən proseslərə mənfi don geyindirsin və beləliklə, Azərbaycanı təcrid edilmiş vəziyyətə salsın. Yəni bu da var.

Ancaq, eyni zamanda, ümumiyyətlə, məlumatsızlıq da var. Ona görə səfirliklərin açılması, Azərbaycanın çox fəal xarici siyasəti, diasporların möhkəmlənməsi və artan nüfuzu Azərbaycanı dünya birliyinə olduğu kimi təqdim edir. Bizə məhz bu lazımdır. Bizə o lazımdır ki, Azərbaycanda gedən proseslər dünya üçün açıq olsun. Son iki il yarım ərzində mən çoxsaylı xarici səfərlər etmişəm. Mənim müxtəlif qonaqlarla çox görüşlərim olubdur. Görürəm ki, Azərbaycana ilk dəfə gələn qonaqlar tam başqa fikirlə gəlirlər. Amma burada reallıqları, ab-havanı görəndə, Azərbaycanın ümumi inkişafını, cəmiyyətdə hökm sürən dözümlülüyü, tolerantlığı, qonaqpərvərliyi, vətəndaş həmrəyliyi görəndə Azərbaycandan tamamilə başqa fikirlə ayrılırlar. Ona görə, diasporun fəaliyyəti məhz bu istiqamətdə də öz töhfəsini verməlidir və bunu etmək üçün diaspor daha da möhkəm təşkilatlanmalıdır.

Bir sözlə, xarici siyasət sahəsində biz öz xəttimizi aparırıq. Amma bu işdə, əlbəttə ki, sizin də fəaliyyətinizə, fəal olmağınıza böyük ehtiyac var. Son illər ərzində mən hiss edirəm ki, bu iş artıq

əlaqələndirilmiş şəkildə aparılır. Xarici İşlər Nazirliyinin, Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin, Azərbaycan diasporlarının fəaliyyəti, müxtəlif ölkələrdə Azərbaycanla bağlı keçirilən tədbirlər, konfranslar, simpoziumlar, aksiyalar - bütün bunlar bizim mövqələrimizi möhkəmləndirir, digər tərəfdən, Azərbaycan haqqında real məlumatı da dünya birliyinə çatdırır.

Azərbaycanda son illər ərzində iqtisadi inkişaf sahəsində də böyük irəliləyiş var. Ölkəmiz bu istiqamətdə böyük uğurlar əldə edibdir. Bizim iqtisadiyyatımız dünyada ən yüksək sürətlə artır. Keçən il iqtisadi artım 26 faizdən çox olub və bu, dünyada ən yüksək göstəricidir. 2005-ci ildə Azərbaycanda sənaye istehsalı 33 faizdən çox artıbdir. Bu da dünyada ən yüksək göstəricidir. Keçən il əhalinin pul gəlirləri 27 faiz artmışdır. Son iki il yarım ərzində Azərbaycanda 340 min yeni iş yeri açılmışdır. Bu, işsizliyin aradan qaldırılmasına böyük kömək göstərir. Azərbaycanda iki il bundan əvvəl yoxsulluğun səviyyəsi 49 faiz idi, yəni keçən ilin sonuna 29 faizə düşübdir. Yenə də bu, böyük rəqəmdir. Mən demişəm, nə üçün Azərbaycan vətəndaşları yoxsulluq şəraitində yaşamaladırlar? Prezident seçildəndən sonra vəzifə qoymuşam ki, Azərbaycanda bir nəfər də yoxsul insan olmamalıdır. Biz buna nail olacağıq. Mən əminəm ki, 2006-cı ildə görülən işlər imkan verəcək ki, yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayı kəskin şəkildə aşağı düşsün.

Azərbaycanda regional inkişaf proqramı çox sürətlə həyata keçirilir. Bakı, bizim doğma paytaxtımız çox sürətlə inkişaf edir. Eyni zamanda, regionlarda inkişaf çox sürətlidir. Yeni elektrik stansiyaları, qaz xətləri, yollar, su kəmərləri tikilir, bütün təsərrüfat və sənaye infrastrukturunu yeniləşir. Eyni zamanda, humanitar sahədə də böyük işlər görülübdir. İndi bütün bölgələrdə ən müasir xəstəxanalar tikilir. Təkcə 2005-ci ildə Azərbaycanda 300-dən çox yeni məktəb tikilmişdir. Ən müasir, ən yüksək səviyyədə idman kompleksləri, üzgüçülük hovuzları, poliklinikalar inşa olunmuşdur. Bütün bunlar Azərbaycanın ümumi inkişafını müəyyən edir.

Biz güclü olmalıyıq, zəngin dövlət yaratmalıyıq. Bunu etmək üçün, ilk növbədə, iqtisadi potensial möhkəmlənməlidir. Bu istiqamətdə biz öz işimizi düşünülmüş konsepsiya şəklində qururuq. Proqram tərtib edirik və sonra o, icra olunmağa başlayır. İndi Bakı şəhərinin inkişafına dair iki mühüm proqram qəbul ediləlidir. Onlar artıq icra olunmağa başlayır.

Bir sözlə, iqtisadi sahədə Azərbaycanın davamlı və dayanıqlı inkişafı təmin olunacaq və ölkəmiz ildən-ilə möhkəmlənəcək, büdcəmiz artacaqdır. Mən sizə bildirmək istəyirəm ki, 2005-ci ildə büdcəmiz 2004-cü ilə nisbətən 70 faiz artmışdır. 2006-cı ildə 2005-ci ilə nisbətən yenə 70-80 faiz artmışdır. Büdcə xərcləri artır, deməli, Azərbaycanda investisiya layihələri icra olunur, insanların rifah halı yaxşılaşır, maaşlar, pensiyalar mütəmadi qaydada qaldırılır və qaldırılacaqdır. Minimum əmək haqqı insanın minimum tələbatını ödəməlidir. Biz buna nail olacağıq və o gün uzaqda deyildir.

Bir sözlə, iqtisadi potensialın güclənməsi bizim bütün planlarımızı gerçəyə çevirəcəkdir. Planlarımız da çoxdur. Biz ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirməliyik. Həm bölgələr, həm şəhərlər, kəndlər inkişaf etməli, həm də bütün infrastruktur ən müasir tələblərə cavab verməlidir. Bizim bu istiqamətdə çoxlu fikirlərimiz, planlarımız var.

Bildiyiniz kimi, 10 ildən artıqdır ki, Azərbaycanda Heydər Əliyevin neft strategiyası həyata keçirilir. Neft böyük sərvətdir, təbii ehtiyatdır. Ancaq bu, o zaman xalqa xidmət edir ki, dənizin dibindən çıxarılsın və ondan

sonra dünya bazarlarına çatdırılsın. Azərbaycanın neft strategiyasının məğzi məhz bunda idi: xarici sərmayəni cəlb etmək, Azərbaycanda əlverişli sərmayə mühiti yaratmaq və böyük enerji şirkətlərini Azərbaycana cəlb etmək. Bu gün bu var. Azərbaycanda neft hasilatı ildən-ilə artır. Neft Fondu yaradılıbdır və o, şəffaf, ictimaiyyət üçün açıq bir qurumdur. Neft Fonduna nə qədər vəsait yığıldığını Azərbaycanın hər bir vətəndaşı bilir. Çünki bu barədə mütəmadi qaydada məlumat dərc olunur. Bu şəffaflıq, aşkarlıq, əlbəttə ki, bizə çox lazımdır. Hamı bilməlidir ki, ölkənin nəyi var, haraya və necə xərclənir. İctimai nəzarət çox güclü olmalıdır. Xüsusilə Azərbaycana daha böyük həcmdə vəsaitin daxil olacağı indiki mərhələdə.

Azərbaycanın neft strategiyası uğurla icra edilir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri bu il istismara veriləcəkdir. Bizim enerji daşıyıcılarımız dünya bazarına, Avropa bazarına çatdırılacaqdır. İlk növbədə, biz bundan çox böyük iqtisadi mənfəət götürəcəyik. Bu, bizə imkan verəcək ki, ölkəmizi ən yüksək səviyyədə inkişaf etdirək və müasirləşdirək. Digər tərəfdən, o da heç bir şübhə doğurmur ki, Azərbaycanın bölgədəki, qitədəki, dünyadakı mövqeləri möhkəmlənəcəkdir. Çünki Azərbaycan Avropa və dünya istehlakçıları üçün çox önəmli ölkəyə çevrilir. Bu, bizim gücümüzü, önəmimizi artırır, sözümüzün çəkisini artırır və milli maraqlarımıza xidmət edir. Bu il başa çatacaq o nəhəng layihələr eyni zamanda regionda gedən proseslərə çox müsbət təsir göstərəcəkdir. Çünki regional inkişaf meyilləri artıq çox aydındır. Azərbaycan regional inkişaf kontekstində çox fəal rol oynayır, bütün regional layihələrin iştirakçısı və bir çoxunun təşəbbüskarıdır. Bizim iştirakımız olmadan regionda heç bir - nə siyasi, nə enerji, nə iqtisadi layihə, nə də nəqliyyat layihəsi həyata keçirilə bilər.

Azərbaycan Asiyanı Avropa ilə birləşdirən körpüdür. Biz indi öz nəqliyyat infrastrukturumuzu möhkəmləndiririk. Müxtəlif şəhərlərdə yeni hava limanları tikilir, magistral yollar salınır. Bizim dəniz nəqliyyatına, dəmir yoluna böyük investisiyalar qoyulur. Bir sözlə, nəqliyyat sektoru gələcəkdə çox mühüm rol oynayacaqdır. Regionda digər mühüm layihə də məhz bununla bağlıdır. Türkiyəni Azərbaycanla dəmir yolu ilə birləşdirmək - Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunu işə salmaq indi bizim əsas vəzifəmizdən biridir və buna nail olacağıq. Belə olan halda, həm Azərbaycanla Türkiyə dəmir yolu ilə birləşir, bütün yükdaşımaqlar bu marşrutla aparılacaqdır. Eyni zamanda, bu da aydındır ki, bizim torpaqlarımızı zəbt edən, bizə qarşı təcavüz edən işğalçı dövlət - Ermənistan bütün bu layihələrdən kənar qalacaqdır.

Biz heç vaxt imkan verə bilmərik ki, torpaqlarımızı zəbt edən ölkə bizimlə regional əməkdaşlıq etsin. Biz Ermənistanı bütün regional layihələrdən təcrid etmişik. Çünki bizim iştirakımız olmadan heç bir beynəlxalq layihə işləyə bilməz.

Yenə də buna qayıtmaq istəyirəm, bu beynəlxalq, regional layihələr indi təkəcə Azərbaycanın, yaxud da onun qonşularının maraqlarını təmin etmir, geniş mənada, dünya üçün əhəmiyyətli layihələrə çevrilir. Azərbaycanın rolu getdikcə artacaqdır. Bizim də məqsədimiz budur. Biz istəyirik ki, Azərbaycan qüdrətli dövlət olsun, Azərbaycan xalqı yaxşı, sülh şəraitində yaşasın, rifah içində yaşasın. Biz istəyirik ki, bütün qonşularımızla münasibətlərimiz yüksək səviyyədə olsun ki, bölgədə sabitlik pozulmasın, əməkdaşlıq olsun. Bizim siyasətimiz məhz buna istiqamətləndirilibdir. Bütün sahələrdə də biz uğurları, nailiyyətləri görürük və əminəm ki, gələcəkdə bunlar daha da artacaqdır.

Bizim büdcəmiz ildən-ilə artır. İndi Azərbaycan öz iqtisadiyyatını tam şəkildə bazar prinsipləri əsasında qurubdur və ümumi daxili məhsulun çəkisində özəl sektorun payı təxminən 75 faizdir. Nəzərə alsaq ki, bizim ümumi daxili məhsulun böyük hissəsini təmin edən neft-qaz sənayesi dövlət inhisarındadır, bu, çox yüksək göstəricidir. Onu göstərir ki, Azərbaycanda iqtisadiyyat liberallaşmış, sahibkarlıq çox sürətlə inkişaf edir, özəl sektor inkişaf edir. Beləliklə, Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatı prinsipləri artıq çox dərin köklər salır.

Amma bununla yanaşı, sosial məsələlərə də böyük diqqət göstərilir. Əgər büdcəmizin strukturuna nəzər salsaq görərik ki, Azərbaycan büdcəsi sosialyönlüdür. Yəni, bu nə deməkdir? O deməkdir ki, büdcənin əsas hissəsi sosial məsələlərə istiqamətləndirilibdir. Maaşlar, pensiyalar, sosial müavinətlər, humanitar sahəyə - təhsilə, səhiyyəyə və s. ayrılan xərclər artır. Bu, sintezdir. Bazar iqtisadiyyatının önəmini heç kim inkar edə bilməz. Uzun illər sosializm və kapitalizm sistemlərinin toqquşması da nə ilə nəticələndi, biz hamımız onu yaxşı bilirik. Yəni hər bir ölkənin uğurlu, uzunmüddətli inkişafını ancaq bazar iqtisadiyyatı prinsipləri təmin edə bilər. Ancaq əgər biz öz fəaliyyətimizi yalnız bu sahə ilə məhdudlaşdırsaq, onda Azərbaycanda ədalətli inkişaf gedə bilməz. Biz sosial sektora, sosial sahəyə daim çox böyük diqqət göstərməliyik. Çünki biz insanlar üçün yaşayırıq. Bizim məqsədimiz insanlara xidmət etməkdir. Mən şəxsən öz vəzifəmi məhz bunda görürəm. Bu, böyük vəzifədir, böyük məsuliyyətdir, xalq qarşısında məsuliyyətdir. Mən xalq qarşısında məsuliyyət daşıyıram. Ona görə çalışmalıyam ki, Azərbaycan xalqı, onun hər bir vətəndaşı gündəlik həyatında korluq, çətinlik çəkməsin, problemlə üzləşməsin.

Yoxsulluq şəraitində yaşayanların sayının kəskin şəkildə aşağı salınması, işsizliyin aradan qaldırılması bu məqsədləri güdür. Ona görə sosial sahə bizim işimizdə çox böyük yer tutur və gələcəkdə bu sahəyə daha da böyük investisiyalar qoyulacaqdır.

İndi o dövr keçir ki, Azərbaycanın yalnız və yalnız xarici sərmayədən asılı olduğu, yaxud da ölkənin inkişafını xaricdən gələn sərmayənin müəyyən etdiyi dövr indi arxada qalır. Biz artıq o dövrü yavaş-yavaş bitiririk. Ancaq yenə də çox maraqlılıq və çalışmalılıq ki, Azərbaycana daha da böyük həcmdə xarici sərmayə gətirək. Sizə bir rəqəm də gətirə bilərəm, xarici sərmayələrin adambaşına düşən həcminə görə Azərbaycan bütün bölgədə ən birinci yerdədir. Yəni bizim liberal siyasətimiz, sərmayə mühitinin əlverişli olması, sərmayələrin qorunması bu nəticələrə gətirib çıxarıbdır. Ancaq indi öz imkanlarımız da var, biz daha çox öz gücümüzlə güvənməliyik. Çünki buna imkan var. Bir də ki, 15 illik müstəqillik tarixi bizə hər şeyi açıq-aydın göstərdi. Biz özümüz möhkəmlənməliyik, güclənməliyik. Yalnız o təqdirdə Azərbaycan zəngin, qüdrətli dövlətə çevriləcəkdir.

Əlbəttə ki, sosial sahədə də işlər davam etdiriləcəkdir. Diqqətimizin böyük hissəsi Azərbaycanda ən çətin vəziyyətdə yaşayan insanların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilibdir. Ermənistanın işğalından əziyyət çəkən qaçqınlar, köçkünlər ən çətin vəziyyətdə yaşayanlardır. Onlar üçün yeni şəhərciklər salınır, yeni binalar tikilir. Bu yaxınlarda Ağdam rayonunda yeni qəsəbənin açılışında iştirak edirdim. Mən iki il yarım bundan əvvəl demişəm ki, Azərbaycanda bir dənə də çadır şəhərciyi qalmayacaqdır. Bu istiqamətdə işlər görülür. Yəqin ki, gələn il bütün çadır şəhərcikləri ləğv ediləcək və onların əvəzinə ən müasir tələblərə cavab verən evləri, xəstəxanaları, uşaq bağçaları, məktəbləri, yolları, su, enerji təchizatı, bir sözlə bütün infrastrukturu olan gözəl şəhərciklər salınacaqdır. Bu, bizim vəzifəmizdir və onu yerinə yetirəcəyik.

Ancaq bunlar müvəqqəti tədbirlərdir. Bizim torpaqlarımız işğaldan azad olunandan sonra yeni şəhərlər tikəcəyik. Çünki işğal olunmuş torpaqlarda bütün binalar dağıdılıb. Erməni vandalları bütün binaları, orada olan bütün qəbiristanlıqları, məscidləri, məktəbləri, tarixi abidələri - hamısını dağıdıblar. Bu, vəhşilikdir. Biz torpaqlarımızı azad edəndən sonra o bölgələri yenidən bərpa edəcəyik. Bizim iqtisadiyyatımız buna imkan verəcəkdir.

Bildiyiniz kimi, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi uzun illərdir ki, öz həllini tapmır. Düzdür, danışıqlar gedir, atəşkəs əldə ediləndən sonra danışıqların mərhələləri olubdur. Bir neçə dəfə sanki tərəflərin mövqeləri də yaxınlaşmışdır. Ancaq nəticə etibarilə münaqişə öz həllini tapmır. Biz 12 ildir ki, sülh danışıqlarına sadıq. 12 ildir Ermənistanla Azərbaycan arasında atəşkəs rejimi var. Biz bu danışıqların bir nəticə verəcəyini ümid edərək, onlarda iştirak edirik. Ancaq nə vaxta qədər?! Bu proses əbədi ola bilməz. Çünki Azərbaycan xalqının və iqtidarının səbri tükənir. Biz sülh prosesinə sadıq, danışıqlarda iştirakımız bunu bir daha göstərir. Biz istəyirik ki, bu məsələni müharibə yolu ilə yox, sülh yolu ilə həll edək. Bizim bütün söylərimiz, addımlarımız buna yönəldilibdir.

Amma biz görəndə ki, Ermənistan tərəfi konstruktiv mövqe tutmur, danışıqlarda özünü səmimi aparmır, dünya ictimaiyyətini aldatmaq istəyir, çaşdırmaq istəyir, onda bizim ayrı yolumuz qalmır. Bizim başqa yolumuz yoxdur. Biz nə vaxta qədər sülh prosesində iştirak edəcəyik?! Mən demişəm, necə deyərlər, əgər son ana qədər, son sınağa qədər biz hiss etsək ki, imkan var, sülh prosesində iştirak edəcəyik. Əgər görsək ki, bu proses, sadəcə, imitasiya xarakteri daşıyır, Azərbaycan bu prosesdə iştirak etməyəcəkdir. Bu münaqişə yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normaları əsasında öz həllini tapa bilər.

Tarixi baxımdan Dağlıq Qarabağ Azərbaycan torpağıdır və həmişə Azərbaycan torpağı olubdur. Ermənilər oraya XIX əsrin ortalarına qədər köçürülmüşlər. Hətta Dağlıq Qarabağın özündə bunu təsdiq edən, 1978-ci ildə qoyulmuş və ermənilərin Qarabağa köçürülməsinin ildönümünü əks etdirən abidə də var idi. Sonra ermənilər onu vurub dağıtdılar. Ermənilər bizim torpaqlarımıza qonaq kimi gəlmişdilər. Ondan sonra orada əhali baxımından üstünlük əldə edərək, separatizm meyillərinə təkan verdilər. Davakar separatizm və Ermənistanın təcavüzkar, işğalçı siyasəti indi Azərbaycan torpaqlarının işğal olunmasına gətirib çıxarıb.

Beynəlxalq hüquq normaları hamı üçün eyni olmalıdır. Heç kim heç bir müstəsna yanaşmaya, yaxud da hüquqa malik ola bilməz. Beynəlxalq hüquq normaları tələb edir ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. Bizim ərazi bütövlüyümüz bütün dünya tərəfindən qəbul edilir, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən, bütün təşkilatlar tərəfindən tanınmışdır. Ona görə Ermənistanın işğalçı qüvvələri işğal olunmuş torpaqlardan çıxmalıdır, Azərbaycan vətəndaşları öz dədə-baba torpaqlarına, o cümlədən Dağlıq Qarabağa qayıtmalıdırlar. Ondan sonra Ermənistanla Azərbaycan arasında normal münasibətlər bərpa oluna bilər. Biz ancaq bu yolla sülh sazişinə imkan verə bilərik. Biz Dağlıq Qarabağın heç vaxt - nə bu gün, nə sabah, nə 10 ildən sonra, nə də 100 ildən sonra Azərbaycandan ayrılmasına razılıq verməyəcəyik.

Biz zərərçəkən tərəfik. Ermənistan bizə qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparıb və vaxt gələcək, onlar buna görə beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında cavab verəcəklər. Biz onlara imkan veririk ki, əgər onlar konstruktiv təkliflərə razılıq versələr, Minsk qrupunun həmsədrləri tərəfindən irəli sürülmüş yeni çərçivəyə

razılıq versələr, Praqa prosesində səmimi şəkildə iştirak etsələr, onda, Dağlıq Qarabağdakı ermənilərin təhlükəsizliyi, rahat yaşaması təmin olunacaqdır.

Dünyada mövcud olan çox müsbət təcrübə - milli azlıqlar üçün muxtariyyət təcrübəsi. Avropanın özündə də muxtariyyətlər var. Bir sıra başqa ölkələrdə də var. Muxtariyyət o demək deyil ki, sən separatizmlə məşğul olasan və yaşadığın torpağı o ölkədən ayırasan. Müxtəlif ölkələrdə muxtariyyət var, onun öz qayda-qanunları, tənzimləyici mexanizmləri var. Ancaq muxtariyyət bir, separatizm isə tamamilə başqa şeydir. Muxtariyyət mümkündür və dünyada mövcud olan müsbət təcrübə, əlbəttə, münaqişə ilə əlaqədar da tətbiq olunmalıdır.

Yenə də deyirəm, bu, bizim prinsiplial mövqeyimizdir və bu mövqedən heç vaxt dönməyəcəyik. Ancaq o da həqiqətdir ki, 12 ildir atəşkəs rejimi var və münaqişə öz həllini tapmır. Belə olan halda biz nə etməliyik? Bu barədə artıq Azərbaycanda, iqtidarda məsləhətləşmələr gedir. Əgər biz görsək ki, Ermənistan sülh prosesini pozmaq niyyətindədir və buna gətirib çıxaracaq, onda, əlbəttə ki, Azərbaycan öz siyasətində sülh prosesində iştirak məsələsinə yenidən baxmalı olacaqdır.

Ancaq bununla yanaşı, iqtisadiyyatı inkişaf etdirməklə yanaşı, biz ordu quruculuğunu da möhkəmləndiririk. Son illər ərzində bu sahəyə böyük diqqət göstərilir. Sizə deyə bilərəm ki, Azərbaycanın hərbi büdcəsi ildən-ilə artır. 2005-ci ildə 2004-cü ilə nisbətən 70 faiz artmışdır. 2006-cı ildə 2005-ci illə müqayisədə 100 faiz, yəni 2 dəfə artmışdır. 2007-ci ildə daha da çox artacaqdır. İndi bizim hərbi büdcəmiz 600 milyon dollara bərabərdir. Mən vəzifə qoymuşam ki, yaxın zamanlarda bizim hərbi büdcəmiz Ermənistanın bütün büdcəsinə bərabər olsun. Ermənistan bizimlə heç vaxt rəqabət apara bilməyəcəkdir. Ermənistan rəhbərliyi bunu nə qədər tez başa düşsə, onlar üçün də bir qədər sərfəli olacaqdır. Çünki Azərbaycan inkişafdadır. Azərbaycanda siyasi proseslər sürətlə gedir və demokratikləşmə prosesləri gedir. Beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığımız möhkəmlənir. Avratlantik strukturlarına inteqrasiya siyasətimiz uğurla gedir. Avropa İttifaqı ilə “Yeni qonşuluq siyasəti” çərçivəsində tədbirlər planı hazırlanır. NATO ilə “Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı” hazırdır və yaxın vaxtlarda icra ediləcəkdir.

Digər beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan mövqələrini möhkəmləndirir. Avropa Şurası keçən ilin yanvarında Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair çox mühüm qətnamə qəbul etmişdir və orada ilk dəfə qeyd olunmuşdur ki, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını zəbt edibdir. Bu vaxta qədər müxtəlif təşkilatlarda deyilirdi ki, hansısa erməni qüvvələri və bu, çox mücərrəd bir termin idi. Avropa Şurasının qətnaməsində açıq göstərilmişdir ki, Avropa Şurasının üzvü olan bir ölkə, Avropa Şurasının üzvü olan digər ölkəyə qarşı təcavüz edib və bu təcavüz nəticəsində etnik təmizləmə halları olub, torpaqların 20 faizi işğal edilib və bir milyon qaçqın-köçkün yaranıbdir. Yəni, bu, çox mühüm bir qətnamədir.

Azərbaycan İslam Konfransı Təşkilatında çox fəaldır və İslam dünyası ilə əlaqələrimiz daha da möhkəmlənir. Bu sahəyə böyük önəm veririk. Müsəlman ölkələrinə mənim səfərlərim və o ölkələrdən qonaqların Azərbaycana səfərləri bizim həmrəyliyimizi daha da möhkəmləndirir. Biz digər təşkilatlarda regional müstəvidə GUAM təşkilatında, MDB-də də fəal. Yəni siyasi proseslər, Azərbaycanın artan mövqələri, artan önəmi və ölkədə gedən demokratikləşmə, xalqla iqtidar arasında olan birlik, vəhdət bizim mövqələrimizi möhkəmləndirir.

Digər tərəfdən, iqtisadi potensial baxımından Ermənistanla Azərbaycan arasında olan uçurum ildən-ile daha da dərinləşəcəkdir. Bizim proqramlarımızın əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, çox qısa müddət ərzində iqtisadi potensialımızı gücləndirək ki, Qarabağ məsələsində mövqelərimiz daha da möhkəm olsun. Əgər bu olmasa, əgər iqtisadi artım olmasa, maliyyə intizamı möhkəmlənməsə, Azərbaycanda çox cəsarətli iqtisadi islahatlar aparılmasa, biz büdcəni haradan dolduracağıq, orduya bu qədər pulu haradan ayıra biləcəyik? İqtisadi potensial da bizim tərəfimizdədir və ildən-ile bizim büdcəmiz artacaq və bütün hərbi xərclər də artacaqdır.

Məsələnin ikinci tərəfi. Azərbaycanın dünyada artan mövqeləri. Xüsusilə enerji daşıyıcıları ilə bağlı bəzi bölgələrdəki ixtilaf, ziddiyyətlər və problemlər artıq Azərbaycanı dünyada alternativ enerji daşıyıcıları nəql edən ölkə kimi təqdim edir. Biz bunu hiss edirik. Əgər iki il bundan əvvəl biz Avropa ölkələri ilə danışıqlarda, sadəcə olaraq, müəyyən istiqamətləri müəyyən edirdiksə və danışıqlar daha çox nəzəri xarakter daşıyırdısa, indi praktik xarakter daşıyır. İndi Azərbaycanın nefti və qazı Avropaya nəql ediləcək və hər iki tərəf bunda çox maraqlıdır. Yəni Azərbaycan dövlət kimi, əlbəttə ki, Ermənistanla heç cür müqayisə edilə bilməz. Ermənistan bütün regional layihələrdən təcrid olunmuş vəziyyətdədir. Ona görə ki, biz onları təcrid etmişik. Ermənistanın inkişaf potensialı çox məhduddur, faktiki olaraq yoxdur. İnvestisiya qoyulmur, əhali oradan gedir, yoxsulluq ölkəni bürüyür. Ermənistanın işğalçı siyasəti, əsassız iddiaları öz xalqına nə vaxta qədər mənfi təsir göstərəcəkdir?! Ona görə Dağlıq Qarabağ məsələsinin həlli, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası Ermənistan xalqına da xidmət göstərəcəkdir. Onlar da bu çətin vəziyyətdən çıxsa, regionda gedən proseslərdə iştirak edə və ölkələrə normal qonşu ola bilərlər.

İndi baxın, onların hansı qonşu ilə normal münasibətləri var? Heç biri ilə. Azərbaycanın isə bütün qonşuları ilə çox açıq, səmimi münasibətləri var. Çünki biz əməkdaşlığa açıyıq. Altdan-altdan heç kimə qarşı heç bir təxribat törətmirik, separatizmlə məşğul olmuruq. Əksinə, Azərbaycan ölkədə yaşayan bütün xalqların doğma vətənidir. Azərbaycan çoxmillətli ölkədir. Burada müxtəlif dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayırlar. Azərbaycanda nə milli, nə dini zəmində heç vaxt problem olmamışdır və olmayacaqdır. Bu, bizim strateji xəttimizdir. Azərbaycanda bütün xalqlar, bütün dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayırlar.

Amma Ermənistana baxın - monodövlətdir, orada heç bir başqa millət yaşaya bilmir. Orada sovet vaxtında deyəsən 90 faiz idi, indi doxsan doqquz onda neçə faiz erməni yaşayır. Başqa insanlar, başqa millətə mənsub olanlar orada yaşaya bilmirlər. Onlar bu siyasətdən əl çəkmədirlər. Bu siyasət onları uçuruma aparır.

Biz öz tədbirlərimizi görməliyik, biz möhkəmlənməliyik. Azərbaycan öz iqtisadi potensialını, hərbi potensialını, siyasi imkanlarını tam şəkildə işə salır. Biz hər istiqamətdə çox sürətlə, düşünülmüş proqram və konsepsiya əsasında irəliləyirik. Yenə də qeyd etmək istəyirəm ki, bu istiqamətdə Azərbaycan diasporunun çox böyük rolu var. Mən istəyirəm ki, həm Azərbaycanın dünyada təbliğ edilməsində, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya birliyinə çatdırılmasında, azərbaycanlıların yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakında bu rol daha da güclü olsun.

Məsələn, mən çox istəyirəm ki, azərbaycanlılar yaşadıkları bütün ölkələrin siyasi həyatında daha fəal rol oynasınlar. Siyasi partiyalara üzv olsunlar. Çalışsınlar ki, o ölkələrin qanunvericilik orqanlarına seçilsinlər. Bu, bizim mövqelərimizi möhkəmləndirir.

İqtisadi sahədə bizim mövqelərimiz çox möhkəmdir. Bu da çox önəmlidir və bizim imkanlarımızı daha da artırır. İndi gərək biz siyasi müstəvidə möhkəmlənək. Buna da gözəl zəmin var. Çünki iqtisadi baza olandan sonra siyasi proseslərdə iştirak etmək daha da asan olacaq və mən sizi bu işə də dəvət edirəm. Bizim diasporumuz həm siyasi, həm də iqtisadi proseslərdə fəal iştirak etməklə, Azərbaycanın mövqelərini daha da möhkəmləndirəcək ki, gücümüz daha da artsın. Bizim gücümüz sizin fəaliyyətinizdir. Sizin işə gücünüz Azərbaycan dövlətinin güclü olmasıdır. Azərbaycan dövləti nə qədər güclü olsa, sizin mövqeləriniz də bir o qədər güclü olacaqdır. Azərbaycanlıların yığcam yaşadıkları, yaxud da çox böyük sayda yaşadıkları ölkələrin dövlət, hökumət başçıları ilə mənəm bu barədə çox geniş söhbətlərim olubdur. Elə bir görüş olmayıb ki, biz bu məsələyə toxunmayaq. Elə bir tədbir olmayıb ki, mən bu mövzunu dilə gətirməyim. Hər dəfə bunu edirəm və edəcəyəm. Çünki bu, bizim xalqımızın nüfuzunu möhkəmləndirir.

Azərbaycan xalqı böyük xalqdır. Biz 50 milyonuq. Bu, dünya miqyasında böyük xalqdır. Bizim hamımızın bir Vətəni var - Azərbaycan. Çalışmalıyıq ki, doğma Vətənimizi möhkəmləndirək, zənginləşdirək, qüdrətli dövlətə çevirək. Bu işdə hamımıza uğurlar diləyirəm.

Sağ olun.

**AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASININ PREZİDENTİ,
DÜNYA AZƏRBAYCANLILARINI ƏLAQƏLƏNDİRMƏ ŞURASI
İDARƏ HEYƏTİNİN SƏDRİ MAHMUD KƏRİMOVUN
ÇIXIŞI**

16 mart 2006-cı il

- Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Əziz qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsi üçün yaradılmış Təşkilat Komitəsi qurultayın iclaslarını aparmağı Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurası İdarə heyətinin sədri kimi mənə həvalə etmişdir. İcazə verin, Təşkilat Komitəsi və Əlaqələndirmə Şurası adından sizi salamlayım, bu mötəbər tədbirin baş tutması münasibətilə hər birinizi təbrik edirəm.

Dünya azərbaycanlılarının I qurultayından 5 ilədən çox vaxt keçir. Ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə keçirilmiş həmin tədbir xaricdəki soydaşlarımızın təşkilatlanması, ictimai-siyasi fəallığının artması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin genişlənməsi baxımından müstəsna əhəmiyyət kəsb etdi. Qurultaydan sonrakı dövrdə diaspor quruculuğunun bütün sahələrində təsirli tədbirlər görüldü, güclü Azərbaycan diasporu və lobbisinin yaradılması istiqamətində mühüm addımlar atıldı. 2002-ci ildə Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin təsis edilməsi və müvafiq Qanunun qəbul olunması Azərbaycan dövlətinin xaricdəki həmvətənlərimizlə əlaqələrinin daha da intensivləşməsinə, dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması prosesinin keyfiyyətcə yeni mərhələyə daxil olmasına şərait yaratdı.

Lakin həyat göstərir ki, diaspor quruculuğu işi konkret bir dövrlə məhdudlaşmayan, daim fəallıq və zəhmət tələb edən uzunmüddətli prosesdir. Elə buna görə də vaxtaşırı toplaşaraq, bu sahədə qazanılmış nailiyyətləri təhlil etməyə, yaranan problemləri və qarşıya çıxan vəzifələri müzakirə etməyə ehtiyac duyulur. Bunları nəzərə alan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 2006-cı il fevralın 8-də xüsusi Sərəncam imzaladı, II qurultayın keçirilməsi ilə bağlı təşkilati məsələləri həll etmək üçün əlaqədar dövlət orqanlarına tapşırıqlar verdi.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

İcazə verin, qurultayın təşkilini yüksək səviyyədə dəstəklədiyinə görə sizin adınızdan cənab Prezidentə dərin təşəkkürümüzü çatdırım, Vətənimizin sosial-iqtisadi tərəqqisi, demokratik inkişafı və ərazi bütövlüyünün təmin olunması sahəsində apardığı işlərdə ona uğurlar arzulayım.

Aparılmış qeydiyyatın nəticələrinə görə, qurultayın işində dünyanın 49 ölkəsindən seçilmiş 1231 nümayəndədən 1218 nəfəri, habelə 388 qonaq iştirak edir. Yetərsay var. Qurultayımız öz işinə başlaya bilər. Dünya azərbaycanlılarının II qurultayını açıq elan edirəm.

X X X

Azərbaycan Respublikasının dövlət himni əzəmətlə səsləndi.

MAHMUD KƏRİMOV: Hörmətli qurultay iştirakçıları, xalqımız bütün tarixi boyu milli birlik və həmrəylik arzuları ilə yaşamışdır. Lakin dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması, ümumi məqsəd və vahid azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşməsi müstəqil Azərbaycan Respublikası ilə, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyev xaricdəki soydaşlarımızın birləşdirilməsi, Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi üçün yorulmadan fəaliyyət göstərir, onların problemlərinin həllini və hüquqlarının müdafiəsini təmin etmək üçün dövlətin bütün imkanlarını səfərbər edirdi. Xahiş edirəm, ümummilli liderimizin xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etmək üçün ayağa qalxasınız.

Allah rəhmət eləsin!

X X X

Sonra “Biz azərbaycanlıyıq!” sənədli filmi nümayiş etdirildi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev qurultayda geniş nitq söylədi.

X X X

MAHMUD KƏRİMOV: Möhtərəm cənab Prezident, məzmunlu nitqinizə, diaspor quruculuğuna göstərdiyiniz xüsusi diqqət və qayğıya, dünya azərbaycanlılarının ünvanına söylədiyiniz dəyərli tövsiyələrə görə Sizə dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Təklif edilir ki, çıxışlara başlanmadan əvvəl Qurultayın proqramını və reqlamentini təsdiq edək, işçi orqanlarını yaradaq. Proqram sizə paylanılıbdır. Onun bu şəkildə təsdiq edilməsinə etiraz edən varmı? Yoxdur. Proqram təsdiq edilir.

Biz gün ərzində Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin məlumatını, Mandat Komissiyasının hesabatını, nümayəndə və qonaqların çıxışlarını dinləməli, qurultayın sənədlərini qəbul etməli, təşkilati məsələləri həll etməliyik. Dövlət Komitəsinin geniş məruzəsi sizə paylandığına görə, Təşkilat Komitəsi təklif edir ki, Komitə sədrinin çıxışı üçün 15 dəqiqə, Mandat Komissiyasının hesabatı üçün 5 dəqiqə, çıxışlar üçün 5-7 dəqiqə, arayış və təkliflər üçün 2 dəqiqəyədək vaxt müəyyənləşdirilsin. Kim reqlamentin bu şəkildə təsdiqinə razıdırsa, xahiş edirəm səs versin. Əleyhinə olan, yoxdur. Bitərəf qalan, yoxdur. Beləliklə, reqlament təsdiq edilir.

İndi biz qurultayın işçi orqanlarını - Katibliyi, Mandat və Redaksiya komissiyalarını formalaşdırmalıyıq. Təşkilat Komitəsi təklif edir ki, qurultayın işini aparmaq üçün Katibliyə 7 nəfər seçilsin. Katibliyin tərkibinə dair təkliflər sizə paylanılmışdır. Kim Katibliyin göstərilən tərkibdə yaradılmasına tərəfdardırsa, xahiş edirəm, səs versin. Kim əleyhinədir? Əleyhinə olan, yoxdur. Bitərəf qalan, yoxdur. Katibliyin tərkibi təsdiq edilir.

Qurultay nümayəndələrinin vəkalətlərinin yoxlanılması üçün Mandat Komissiyasının 10 nəfərdən ibarət tərkibdə yaradılması təklif edilir. Təşkilat Komitəsi tərəfindən Mandat Komissiyasının üzvlüyünə namizədliyi irəli sürülmüş şəxslərin siyahısı sizə paylanılmışdır. Kim Komissiyanın göstərilən tərkibdə yaradılmasına razıdırsa, xahiş edirəm, səs versin. Kim əleyhinədir? Əleyhinə olan, yoxdur. Bitərəf qalan, yoxdur. Mandat Komissiyasının tərkibi təsdiq edilir.

Təşkilat Komitəsi əlaqədar dövlət orqanları, siyasi partiyalar, ictimai birliklər, diaspor təşkilatları və bir çox qurultay nümayəndələri ilə aparılmış fikir mübadiləsinin, onlar tərəfindən irəli sürülmüş təkliflərin əsasında qurultayın qəbul edəcəyi sənədlərin ilkin layihələrini hazırlamışdır. Həmin sənədlər sizə paylanılmışdır. Onlar haqqında məlumat vermək, habelə qurultayın gedişində səsələnəcək irad və təklifləri nəzərə almaqla layihələr üzərində işi davam etdirmək üçün Redaksiya Komissiyasının yaradılması təklif olunur. Təşkilat Komitəsi Redaksiya Komissiyasının tərkibi ilə bağlı təkliflərini sizə təqdim etmişdir. Komissiyanın 13 nəfərdən ibarət formalaşdırılması təklif olunur. Kim Redaksiya Komissiyasının göstərilən tərkibdə yaradılmasına tərəfdardırsa, xahiş edirəm, səs versin. Əleyhinə olan, yoxdur. Bitərəf qalan, yoxdur.

Beləliklə, biz qurultayın bütün işçi orqanlarını formalaşdırdıq. Katibliyin və hər iki komissiyanın üzvlərindən xahiş olunur ki, foyədə yığışb təşkilati məsələləri həll etsinlər və funksiyalarının icrasına başlasınlar.

İndi isə proqrama uyğun olaraq, çıxış etmək üçün söz Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimova verilir.

**XARİCİ ÖLKƏLƏRDƏ YAŞAYAN AZƏRBAYCANLILARLA İŞ ÜZRƏ
DÖVLƏT KOMİTƏSİNİN SƏDRİ
NAZİM İBRAHİMOVUN
ÇIXIŞI**

16 mart 2006-cı il

- Zati-aliləri möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli qurultay nümayəndələri!

Əziz qonaqlar!

Xanımlar və cənablar!

İcazə verin, sizi - Azərbaycan xalqının tarixində əlamətdar hadisə olan Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının iştirakçılarını ürəkdən salamlayım və bu tarixi hadisə münasibətilə bütün dünya azərbaycanlılarını səmimi qəlbdən təbrik edirəm.

Bu gün bizim hamımızı ümummilli lider Heydər Əliyevin adını daşıyan bu möhtəşəm saraya toplayan Azərbaycana - öz doğma vətənimizə olan sonsuz sevgimiz, dünya azərbaycanlılarını vahid qüvvə kimi birləşdirən azərbaycançılıq ideyalarına sədaqətimizdir.

2001-ci ilin noyabrında ümummilli liderimizin təşəbbüsü və sizlərin bir çoxunun iştirakı ilə bu salonda keçirilən Dünya azərbaycanlılarının I qurultayı azərbaycançılıq ideyalarının reallığa çevrilməsi, milli həmrəyliyimizin təmin olunması prosesinin əsasını qoydu, Azərbaycan diasporunun formalaşması və inkişafının prinsiplial istiqamətlərini müəyyənləşdirdi, diaspor quruculuğu işinin dövlət siyasətinin tərkib hissəsi olmasının rəsmi təsdiqi kimi tarixin yaddaşına əbədi həkk edildi. Bu gün bu salona yüzlərlə insanın toplaşması, Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının ən yüksək səviyyədə təşkili Azərbaycan dövlətinin və dünya azərbaycanlılarının Heydər Əliyev ideyalarına sədaqətinin parlaq təzahürüdür.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevin qurultayda iştirakı bu ali forumun tarixi əhəmiyyətini daha yüksəklərə qaldırır, onun ideya-siyasi mahiyyətini zənginləşdirir, ümummilli mənə daşdığını təsdiq edir. Möhtərəm Prezidentimizin proqram xarakterli nitqi, onun dəyərli tövsiyələri xarici ölkələrdəki icma və birliklərlə Azərbaycanın dövlət orqanları arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, ölkəmizin diasporla bağlı siyasətinin daha da təkmilləşdirilməsi istiqamətində qarşıda duran vəzifələri müəyyən edəcək və diaspor quruculuğunun yeni mərhələsinin başlanğıcı üçün ideoloji baza olacaqdır.

Dünya azərbaycanlılarının I qurultayından keçən dövr ərzində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, onların milli maraqlarımızın müdafiəsinə cəlb olunması, Azərbaycan həqiqətlərinin diaspor təşkilatları vasitəsilə təbliği sahəsində Dövlət Komitəsinin bir neçə ildə gördüyü işlərin yekununu əks etdirən məruzənin tam mətni xüsusi kitabça şəklində qurultay iştirakçılarına paylanılmışdır. Qurultay

nümayəndələrindən xahiş edirəm ki, məruzəyə dair bütün irad və təkliflərini Redaksiya Komissiyasına təqdim etsinlər.

Hörmətli qurultay iştirakçıları, icazənizlə, bu gün mənə verilən imkandan istifadə edərək, ötən müddət ərzində diaspor quruculuğu sahəsində görülən işlər, fəaliyyətimizin əsas istiqamətləri və qarşıda duran vəzifələr barədə qısa da olsa ümumi məlumat vermək istərdim.

Diaspor quruculuğu Azərbaycanda müstəqilliyin ilk illərindən aktualıq kəsb etməyə başlasa da, bu tələyüklü vəzifənin yerinə yetirilməsinə dövlət tərəfindən xüsusi diqqət göstərilməsi məhz ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra mümkün olmuşdur. Azərbaycan Respublikası dünya azərbaycanlılarının mənafə və maraqlarının təminatçısı olduğunu rəsmən bəyan etmiş və xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla dövlət səviyyəsində sistemli iş aparılmağa başlanmışdır. Ümummilli liderimizin təşəbbüsü ilə hələ 1991-ci ildə Naxçıvan Ali Məclisi 31 dekabr - Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi gününün təsis olunması barədə qərar qəbul etmiş və bu tarixi günün bütün ölkə ərazisində bayram kimi qeyd olunması ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında vəsatət qaldırmışdı.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızın və həmvətənlərimizin müstəqil Azərbaycan Respublikası ilə əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi, onların arasında birliyin və həmrəyliyin təmin olunması ilə bağlı məsələlərin birgə müzakirəsi məqsədi ilə 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda tarixi forum - Dünya azərbaycanlılarının I qurultayı keçirilmişdir. Qurultay Azərbaycan diasporunun keçdiyi inkişaf mərhələlərini geniş təhlil etmiş, Azərbaycan icmalarının tarixi Vətənlə əlaqələrinin qurulması və möhkəmləndirilməsi, xaricdə yaşayan həmvətənlərimizin təşkilatlanması, diaspor quruculuğu sahəsində qarşıda duran vəzifələri müəyyənləşdirmişdir.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin I qurultaydakı dərin məzmunlu nitqində çox böyük həyəcanla söylədiyi və bu gün bu salonda bir daha eşitdiyimiz “Fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!” sözləri artıq dünya azərbaycanlılarının dilinin əzbəri olmuşdur. Bu gün möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin dediyi kimi, 50 milyonluq Azərbaycan xalqı da iftixarla bunu təkrar edir.

O vaxtdan Azərbaycan diasporu quruculuğu böyük vüsət almışdır. 2002-ci ilin iyulunda Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmışdır.

2002-ci ilin dekabrında “Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla bağlı Dövlət Siyasəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbulu diasporumuzun təşkilatlanması, dünya azərbaycanlılarının birliyinin yaranması və dövlətimizin bu sahədə apardığı məqsədli siyasətin uğurla həyata keçirilməsinə nail olmaq üçün geniş imkanlar açmışdır.

Hörmətli qurultay nümayəndələri və qonaqlar!

Dövlət Komitəsi ötən dövr ərzində azərbaycançılıq ideologiyasının fundamental prinsiplərinin gerçəkləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atmış, həmvətənlərimizin təşkilatlanması üçün bir çox problemlərin həllinə nail olmuşdur. Həyata keçirilmiş çoxsaylı tədbirlər dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş soydaşlarımızın xalqımızın milli maraqlarının təmin olunmasında yaxından iştirakına imkan yaratmışdır.

Xaricdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, onların tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi sahəsində görülən tədbirlər nəticəsində Avropada, Şimali Amerikada, MDB məkanına daxil olan bir sıra ölkələrdə yeni Azərbaycan icmaları yaradılmışdır və bu proses davam etməkdədir.

Müxtəlif ölkələrdəki Azərbaycan icmalarının fəaliyyətinin gücləndirilməsi, çevikliyinin artırılması, bu təşkilatların vahid bir mərkəz ətrafında birləşdirilməsi əsas strateji məqsədlərdən biri kimi qəbul edilərək, bu istiqamətdə müvafiq addımlar atılmışdır.

Bu məqsədlə 2002-ci il noyabrın 9-da Dünya azərbaycanlılarının I qurultayının ildönümünə həsr edilmiş “Azərbaycan diasporu: reallıqlar və perspektivlər” mövzusunda konfrans keçirilmiş, Azərbaycan diasporunun çağdaş durumu, problem və perspektivləri barədə geniş müzakirələr aparılmışdır.

Həmvətənlərimizin təşkilatlanması prosesinin daha geniş vüsət almasını, xaricdə yaşayan azərbaycanlıların öz milli-mənəvi, əxlaqi dəyərlərini qorumaqla bu qlobal prosesdən kənar qalmamasını təmin etmək məqsədi ilə 2003-cü ilin aprelində Almaniyanın Maynts şəhərində Dünya azərbaycanlıları diaspor təşkilatları rəhbərlərinin I forumu keçirilmişdir. Forumda Azərbaycan diasporunun problemləri barədə səmərəli fikir mübadiləsi aparılmış, icma və birliklərin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi, Avropa azərbaycanlılarının vahid bir təşkilatda birləşdirilməsi ideyası gündəliyə gətirilmişdir.

Bu ideyanın reallaşdırılmasının zəruriliyini nəzərə alaraq, 2004-cü ilin aprelində Berlin şəhərində Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin (AAK) təsis konfransı keçirilmişdir. AAK-ın təsis edilməsindən başlıca məqsəd Avropada fəaliyyət göstərən Azərbaycan diasporunun vahid təşkilatda birləşdirilməsinə nail olmaqdır.

2004-cü ilin mayında qardaş Türkiyə Respublikasının İsgəndərün şəhərində Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyası təsis olunmuşdur. Türkiyədə fəaliyyət göstərən ayrı-ayrı Azərbaycan dərnəklərini, müxtəlif qurumları və onların təmsalında burada yaşayan bütün həmvətənlərimizi öz ətrafında sıx birləşdirmək yeni Federasiyanın əsas məqsədlərindəndir.

2005-ci ildə Kanadanın Toronto şəhərində Azərbaycan Təşkilatları Federasiyası təsis edilmişdir. Hazırda dünyanın digər qitələrində də Azərbaycan icma və birliklərinin fəaliyyətlərinin mərkəzləşdirilməsi istiqamətində addımlar atılmaqdadır.

Xaricdəki soydaşlarımızın hüquq və azadlıqlarının qorunmasının təmin edilməsi məqsədi ilə dünyanın müxtəlif ölkələrində hüquqi maarifləndirmə işlərinin aparılmasına diqqət yetirilməkdədir. Bu məqsədlə Rusiya Federasiyası, Ukrayna, Moldova və başqa ölkələrin ərazilərində fəaliyyət göstərən hüquqi yardım mərkəzlərinin fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsi istiqamətində müvafiq tədbirlər həyata keçirilmiş, bu tipli yeni qurumların yaradılması işi davam etdirilmişdir.

2005-ci ildə Rusiya Federasiyasında “Əcnəbi vətəndaşların hüquqi vəziyyəti haqqında” Qanunun qəbul edilməsi ilə əlaqədar soydaşlarımız arasında hüquqi maarifləndirmə işinin aparılması üçün bir sıra təşkilati işlər görülmüş, ayrı-ayrı vilayətlərdə müvafiq hökumət strukturları ilə birgə tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Bundan başqa, Qazaxıstanda və Qırğızıstanda yaşayan soydaşlarımızın müraciətlərinə əsasən, onların şəxsiyyət vəsiqələri ilə təmin edilməsi və başqa şəxsi problemlərinin həllinə nail olunmuşdur.

2005-ci ildə Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlıların problemləri ilə bağlı aparılmış araşdırmalar nəticəsində bu ölkədəki soydaşlarımızın üzləşdiyi çətinlikləri və onların həllinə yönəlmiş təklifləri özündə əks

etdirən xüsusi arayış hazırlanmışdır. Həmin arayış əsasında hökumətlərarası proqramın layihəsi hazırlanmış və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim olunmuşdur.

Təşkilatlanmış Azərbaycan cəmiyyətlərinin fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakının təmin olunması diaspor quruculuğu işinin ən mühüm məsələlərindəndir.

Möhtərəm Prezidentimizin öz nitqində vurğuladığı kimi, müxtəlif ölkələrin ictimai-siyasi həyatında daha da fəal iştirakı, seçkili orqanlarında təmsil olunması və dövlət orqanlarında müəyyən vəzifələrə irəli çəkilməsi üçün səylər göstərilməsi bizim qarşımızda duran əsas vəzifələrdən biridir. Bu, son nəticədə Azərbaycan diasporunun nüfuzunun daha da möhkəmlənməsinə kömək edəcəkdir.

Soydaşlarımızın Türkiyə, Estoniya, Gürcüstan və Moldova parlamentlərində, Rusiya, Ukrayna və Qazaxıstanın yerli özünüidarə orqanlarında təmsil olunmaları xaricdə yaşayan azərbaycanlıların ictimai-siyasi fəallığının yüksəlməsinin göstəricisidir. Azərbaycan diasporunun təşkilatlanması istiqamətində görülən uğurlu işlər nəticəsində ABŞ, Rusiya, Ukrayna, Belarus, Litva, Qazaxıstan, Özbəkistan və digər ölkələrin dövlət və hökumət strukturlarında həmvətənlərimizin də təmsil edilməsinə şərait yaranmışdır.

Dünyanın bir çox ölkələrində fəaliyyət göstərən Azərbaycan icmaları respublikamızın ictimai-siyasi həyatında baş verən bütün mühüm hadisələri maraqla izləyir, daim diqqət mərkəzində saxlayırlar. 2003-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərində xaricdəki Azərbaycan icmalarının cənab İlham Əliyevin namizədliyinin dəstəklənməsi ilə bağlı keçirdiyi həmrəylik aksiyaları, dünya azərbaycanlılarına və Azərbaycan xalqına müraciətlərin qəbul olunması bunun daha bir sübutudur. 2005-ci il parlament seçkilərində də Azərbaycan icmaları müvafiq bəyanatlar imzalayaraq, seçkilərin obyektiv, ədalətli və demokratik qaydada keçirildiyini ifadə etmişlər.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Ötən dövr ərzində zəngin mədəniyyətimizin, klassik ədəbiyyatımızın, folklorumuzun, musiqimizin təbliğində müstəsna xidmətləri olan soydaşlarımızın xatirəsini əbədləşdirmək məqsədi ilə bir sıra tədbirlər də həyata keçirilmişdir. Bir çox ölkələrdə mədəni irsimizin təbliği məqsədi ilə yaradılmış Azərbaycan evlərinin açılması, ictimai xadimlərin və mədəniyyət xadimlərinin yubileylərinin təşkili, xarici ölkələrdə Vətənimizin bir parçası, rəmzi olaraq Azərbaycan adını daşıyan park və xiyabanların salınması, diaspor təşkilatlarımızın təşəbbüsü ilə dünyanın böyük şəhərlərində mədəniyyət ustalarımızın geniş konsert proqramlarının, foto və rəsm əsərləri sərgilərinin təşkili bu prosesin artıq ənənəyə çevrildiyini göstərir. Yaxın vaxtlarda Nyu-Yorkdakı Amerika Təbiətşünaslıq Muzeyində və dünyanın bir çox muzeylərində Azərbaycana həsr olunmuş ilk ekspozisiyanın açılışı da xalqımızın zəngin tarixi və mədəniyyəti haqqında məlumatların dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında mühüm rol oynayacaqdır.

2005-ci ildə Rusiya Federasiyasında Azərbaycan Respublikası İlinin keçirilməsi ilə əlaqədar hazırlanmış xüsusi tədbirlər planına uyğun olaraq, Rusiyadakı Azərbaycan diasporu tərəfindən müxtəlif bölgələrdə azərbaycanlıların adət-ənənələrini, dilini, tarixini təbliğ etmək məqsədi ilə bir sıra mədəni tədbirlər keçirilmişdir.

Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların milli-mənəvi dəyərlərimizə, Ana dilinə və öz tarixi köklərinə bağlılığının möhkəmləndirilməsi diaspor quruculuğu işinin əsas istiqamətlərindən biri olaraq qalmaqdadır. Bu

baxımdan, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın övladlarına Azərbaycan dilini, mədəniyyətimizi, tariximizi və ənənələrimizi tədris edən bazar günü məktəblərinin fəaliyyətini də qeyd etmək lazımdır. Hazırda müxtəlif ölkələrdə yüzlərlə belə məktəb vardır.

Dünyanın bir sıra mötəbər təhsil ocaqlarında - Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda, Kiyev Milli Universitetində və başqa universitetlərdə Azərbaycan dilinin tədrisi üçün xüsusi bölmələr açılmışdır.

Soydaşlarımızın sıx yaşadıkları dövlətlərin ərazisində, xüsusən MDB məkanında, o cümlədən Gürcüstanda, Rusiya Federasiyasının Dağıstan Respublikasında və başqa regionlarında, eləcə də digər ölkələrdə fəaliyyət göstərən ümumtəhsil və bazar günü məktəblərinin tədris proqramları, metodik ədəbiyyatlar, dərsliklərlə təminatı gücləndirilməkdədir.

Müasir dünyamızda informasiya siyasətinin uğurlu qurulması ümumi inkişafın və dövlətçiliyin daha təkmil şəkildə möhkəmləndirilməsinin əsas amillərindəndir. Məhz buna görə də ötən dövrdə bu sahəyə xüsusi önəm verilmiş, ayrı-ayrı ölkələrdə fəaliyyət göstərən icma və birliklərimiz informasiya-təbliğət işinin gücləndirilməsi sahəsində irəliləyişlərə nail olmuşlar.

Diaspor quruculuğu işinin əhəmiyyətinin ictimaiyyətə aşılınması məqsədi ilə ümummillə lider Heydər Əliyevin və onun siyasi xəttinin davamçısı cənab İlham Əliyevin Azərbaycan diasporunun formalaşdırılması sahəsindəki tarixi xidmətlərini əks etdirən “Azərbaycan diasporuna dövlət qayğısı” kitabının birinci və ikinci hissələri ictimaiyyətə təqdim edilmişdir.

Bu gün xarici ölkələrdə məskunlaşmış yüzlərlə Azərbaycan ziyalısı, görkəmli elm, mədəniyyət xadimi KİV-lər vasitəsilə Azərbaycanın haqq səsinin, müxtəlif sahələrdə qazandıqları uğurların, onun mədəniyyətinin, incəsənətinin, tarixinin, ədəbiyyatının və nəhayət, azərbaycançılıq ideyalarının dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında fəal iştirak edir. Azərbaycan icmaları fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələr yaradır, yerli televiziyalarda və dövrü nəşrlərdə mütəmadi çıxış edirlər. Diaspor quruculuğu sahəsindəki yeniliklər, xarici ölkələrdəki Azərbaycan icmalarının gördüyü işlər barədə Azərbaycanın çoxsaylı kütləvi informasiya vasitələrində də müntəzəm məlumatlar verilir.

Diaspor təşkilatlarımız mətbu orqanları vasitəsilə Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasına, eyni zamanda, soydaşlarımızın tarixi Vətən haqqında obyektiv və intensiv şəkildə məlumatlandırılmasına, diaspor quruculuğu işinin təbliğinə həmvətənlərimizlə əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsinə öz töhfələrini verirlər.

Təbliğət işinin əsas istiqamətlərindən biri də xalqımızın üzleşdiyi tarixi faciələr, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, onun əsil səbəbləri, mahiyyəti və ağırlı nəticələri haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, xaricdəki Azərbaycan icmalarının və yerli xalqların bu barədə daha ətraflı məlumatlandırılması olmuşdur. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı müxtəlif xalqların dilinə tərcümə edilmiş kitablar, broşürlər və fotoşəkillərdən ibarət albomlar icmalar tərəfindən yayılmış, yerli televiziya kanallarında sənədli filmlər, sjuetlər nümayiş etdirilmişdir. Azərbaycan icma və birliklərinin fəal iştirakı ilə bir sıra etiraz aksiyaları da təşkil olunmuşdur.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Təcrübə göstərir ki, milli mənafelemiz, dövlət maraqlarımız, xalqlarımızın tarixin sınaqlarından çıxmış dostluq əlaqələri Azərbaycan və türk diasporlarının sıx əməkdaşlığını, tələyüklü məsələlərin həllində birgə fəaliyyətini zərurətə çevirmişdir. Bu gün qurultayda Türkiyə Böyük Millət Məclisi üzvlərinin böyük bir qrupunun iştirakı əlaqələrimizin yüksək səviyyəsindən, onun hədsiz imkanlarından, Azərbaycan və Türkiyəni bir-birinə bağlayan qardaşlıq tellərinin sarsılmazlığından xəbər verir.

Getdikcə inkişaf etməkdə olan və dəfələrlə sınaqlardan çıxmış bu əməkdaşlıq əlaqələri diasporumuzun imkanlarının daha da genişlənməsinə böyük təkan vermişdir. Belə ki, ötən dövr ərzində Azərbaycan və türk diasporları müxtəlif ölkələrdə birgə mədəni-kütləvi tədbirlərin keçirilməsinə nail olmuşlar. Belə tədbirlər Azərbaycan gerçəkliklərinin təbliğinə, xarici əlaqələrin inkişafına, Azərbaycan və türk icmaları arasında əməkdaşlığın dərinləşməsinə xidmət etmişdir.

Ötən dövrdə Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının birgə fəaliyyət imkanlarını araşdırmaq və bu sahədə daha uğurlu nəticələr əldə etmək məqsədi ilə Avropada və ABŞ-da fəaliyyət göstərən türk icmalarının rəhbərləri, Türkiyə Respublikasının müvafiq dövlət və hökumət strukturları və müxtəlif ölkələrdəki səfirliklərinin əməkdaşları ilə birgə müzakirələr aparılmışdır. Müzakirələrin nəticəsi olaraq, möhtərəm Prezidentimizin xeyir-duası ilə 2006-cı ildə Türk və Azərbaycan diaspor təşkilatlarının I forumunun keçirilməsi nəzərdə tutulur. Forumda türk və Azərbaycan diasporlarının son dövrdəki birgə fəaliyyəti, Azərbaycan Prezidentinin, Türkiyə Prezidenti və Baş nazirinin tövsiyələri əsasında əlaqələrimizin perspektivləri ilə bağlı planlarımızı müzakirə edəcəyik.

Ötən müddət ərzində Azərbaycanda işgüzar səfərdə olmuş və gələcəkdə Azərbaycan lobbisinin təşkilində yardım göstərə biləcək bir sıra xarici ölkələrin parlamentlərinin, hökumət qurumlarının və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri ilə keçirilmiş çoxsaylı görüşlərdə onların Azərbaycan diaspor təşkilatlarının işinə cəlb olunması və əməkdaşlıq barədə razılıq əldə edilmişdir. Bu, xaricdə Azərbaycan lobbisinin yaradılması istiqamətində atılan mühüm addımlardan biridir.

Hazırda Azərbaycan icmaları fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin parlament və hökumət üzvləri ilə intensiv əlaqələr qurmağa çalışır, müxtəlif xalqların diaspor təşkilatları ilə əməkdaşlıq edirlər. Bu gün qurultayın qonaqları arasında Latviya, Estoniya, Litva, Ukrayna, Moldova, Belçika, Avstriya, İsveçrə, Çexiya, Kanada parlamentinin üzvlərindən ibarət geniş nümayəndə heyətləri təmsil olunur. Həmin ölkələrin ictimai, siyasi və dövlət xadimlərinin iştirakı qurultayımızın nüfuzunu daha da artırır.

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Azərbaycan diasporu indi özünün inkişaf və təkamül dövrünü yaşayır. Diasporumuzun güclənməsində, Azərbaycanın təbliğində, ölkəmiz barədə həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında xaricdə təhsil alan gənclərin də mühüm rolu vardır. Azərbaycanın Avropaya inteqrasiya yolunu seçməsi xarici ölkələrdə təhsil alan azərbaycanlı gənclərin sayının ildən-ilə artmasına imkan yaratmışdır. Bu isə gələcəkdə güclü diasporun formalaşması üçün etibarlı bünövrə rolunu oynayır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev xarici ölkələrdə təhsil alan azərbaycanlıların təşkilatlanması, onların ölkəmizin milli maraqlarının müdafiəsi işinə cəlb edilməsi məsələsini həmişə diqqət mərkəzində saxlamışdır. 2005-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş

“Azərbaycan Gəncliyi Dövlət Proqramı”nda Bakı şəhərində Dünya azərbaycanlı gənclərinin I konqresinin keçirilməsi ilə bağlı müddəanın öz əksini tapması bu siyasətin təzahürü kimi qiymətləndirilməlidir.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev xarici ölkələrdə təhsil alan azərbaycanlı gənclərin problemlərinin həllini həmişə diqqət mərkəzində saxlayır, onların aradan qaldırılması məqsədi ilə Azərbaycanın müvafiq dövlət və hökumət orqanlarına göstərişlərini, tövsiyələrini verir. Xarici ölkələrdə təhsil alan və yaşayan azərbaycanlı gənclər də dövlətin yaxın dəstəyi və yardımı sayəsində o ölkələrdə müxtəlif dərnəklər və ictimai birliklər yaradırlar.

Möhtərəm cənab Prezident!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarında xaricdə yaşayan soydaşlarımızın da fəal iştirakı ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin artırılması prosesinin daha böyük vüsət almasına imkan yaratmışdır. Xaricdəki Azərbaycan icmalarının ölkəmizin iqtisadi inkişaf prosesinə cəlb edilməsi ötən dövrün ən mühüm vəzifələrindən biri olmuşdur. Belə ki, diaspor təşkilatlarının təşəbbüsü və fəal iştirakı ilə Azərbaycanın iqtisadi inkişaf perspektivlərinə həsr olunmuş seminar-konfranslar və iqtisadi forumlar keçirilmişdir. 2004-cü ilin aprel ayında I Azərbaycan-Rusiya iqtisadi forumu, 2006-cı il fevralın 22-də II Azərbaycan-Rusiya iqtisadi forumu təşkil olunmuşdur.

Bundan başqa, Azərbaycanın müxtəlif regionlarından olan və hal-hazırda Rusiyada məskunlaşmış azərbaycanlı iş adamlarının doğulub boya-başa çatdıqları bölgələrin sosial-iqtisadi inkişafına, abadlıq işlərinə sərmayə qoymağa cəlb olunması sahəsində görülən işlər də öz bəhrəsini verməkdədir. Hazırda diaspor təşkilatları nümayəndələrinin köməyi ilə iqtisadi lobbiçilik, Azərbaycanın dostlarının əhatəsinin genişləndirilməsi sahəsində müvafiq tədbirlər həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev diasporumuzun formalaşdırılması sahəsində nailiyyətləri yeni inkişaf mərhələsinə qaldıraraq, daim diqqət mərkəzində saxlayır. İş rejiminin gərginliyinə baxmayaraq, möhtərəm Prezidentimizin Azərbaycan diasporu ilə bilavasitə bağlılığı olan xarici təşkilat nümayəndələrini mütəmadi qəbul etməsi, xarici səfərlərində Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşləri ənənəyə çevrilmiş və diaspor quruculuğu işinə böyük təkan verməkdədir.

Möhtərəm cənab Prezident, icazə verin, Azərbaycan xalqının mənəvi birliyinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində dəyərli tövsiyələrinizə görə bütün diaspor təşkilatları adından Sizə bir daha dərin təşəkkürümüzü bildirək. Eyni zamanda, əmin edək ki, Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafı, xalqımızın zəngin mənəvi irsinin, tarixinin təbliği və Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması sahəsində söylərimizi daha da artıracığıq.

Diqqətinizə görə çox sağ olun!

**TÜRKİYƏ BÖYÜK MİLLƏT MƏCLİSİNİN DEPUTATI,
ƏDALƏT VƏ İNKİŞAF PARTİYASI SƏDRİNİN MÜAVİNİ
ŞABAN DİŞLİNİN
ÇIXIŞI**

16 mart 2006-cı il

- Hörmətli Prezident!

Dəyərli qurultay iştirakçıları!

Biz Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında iqtidar və müxalifət partiyalarından olan 40 millət vəkili ilə birlikdə iştirak edirik. Onların da adından sizləri hörmət və ehtiramla salamlayıram.

Hörmətli Prezident, dəvətinizə görə Sizə minnətdarlığımı bildirirəm və icazənizlə, hörmətli Baş nazirimiz Rəcəb Tayyib Ərdoğanın qurultay iştirakçılarına ünvanlanmış məktubunu çatdırmaq istəyirəm.

“Hörmətli Prezident!

Hörmətli nazirlər!

Dəyərli iştirakçılar!

Dünya azərbaycanlılarının ikinci qurultayının keçirilməsində əməyi olan bütün rəsmi və qeyri-rəsmi şəxsləri səmimi qəlbdən təbrik edirəm. Gərgin iş cədvəlim imkan vermədiyinə görə, qurultayda iştirak edə bilməsəm də, mənən siz qardaşlarımın yanında olduğumu və uğurlu işlərinizlə türk dünyasının möhkəmlənməsinə töhfə vermənizi ürəkdən arzuladığımı bilməyinizi istəyirəm. Mərhum Prezident Heydər Əliyevin müdrik kəlamında, dediyi kimi, Türkiyə ilə Azərbaycan eyni millətin iki dövlətidir. Türkiyə Azərbaycanın müstəqilliyindən bu yana ən çətin vaxtlarda qardaş xalqın yanında olmuş, əlindən gələn yardımı və dəstəyi əsirgəməmişdir. Bu mövqeyimizin qarşıdakı dövrdə də qəti surətdə davam edəcəyini bu mötəbər iştirakçıların qarşısında bir daha vurğulamaq istəyirəm.

Azərbaycanla əlaqələr bölgədəki nüfuzu və geostrateji mövqeyinə görə çoxtərəfli xarici siyasət yeritməli olan Türkiyənin xarici siyasətində hər zaman ən yüksək və xüsusi yerə malikdir. Qardaş Azərbaycandakı hadisələr Türkiyədə çox böyük maraqla və yaxından izlənilir. Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlər bütün sahələrdə inkişaf edir. Azərbaycanın demokratikləşmə və iqtisadi inkişaf yolunda atdığı addımların dünyada təqdirlə qarşılanması Türkiyədə də qürur doğurur.

Türkiyə Cənubi Qafqazda sülh və sabitliyin bərqərar olunması ilə yaxından maraqlanır. Mövcud münaqişələri bölgədəki sülh, sabitlik və əməkdaşlığın qarşısındakı ən böyük maneə kimi görürük. Bu çərçivədə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ən yaxın vaxtlarda sülh yolu ilə öz həllini tapması prioritet vəzifədir. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin davam etməsi bölgənin gələcəyi üzərindəki qara buludların dağıdılmasına imkan vermir. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli məqsədi ilə aparılan müzakirələrə son zamanlar verilən təkanın qorunması və beynəlxalq ictimaiyyətin işğalçı Ermənistanı həll yoluna daha təsirli şəkildə inandırması böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Qardaş Azərbaycan xalqı müstəqilliyin qazanılmasından sonrakı dövrdə çətin sınaqlardan keçmişdir. Bölgədə yaşayan xalqların erməni liderlərinin iddialı və təcavüzkar siyasəti üzündən qarşılaşdıqları problemlərin bundan sonra da davam etməsi qəbul edilməzdir. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi sülh yolu ilə, beynəlxalq hüquq prinsiplərinə və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmətə əsaslanaraq dərhal həll edilməlidir. Azərbaycanlı qardaşlarımızla yaxın əməkdaşlıq şəraitində, qarşılıqlı hörmət, əmin-amanlıq və sülh şəraitində əbədi gələcəyə addımlamaq əzmi və qətiyyətimiz heç vaxt sarsılmayacaqdır.

Bu hiss və fikirlərlə Dünya azərbaycanlılarının ikinci qurultayının türk dünyasının inteqrasiyası prosesinə töhfə verməsini arzulayır, bütün iştirakçıları sevgi və hörmətlə salamlayıram.

Yaşasın Türkiyə və Azərbaycan qardaşlığı!

Rəcəb Tayyib Ərdoğan,
Türkiyə Respublikasının Baş naziri

QIRĞIZISTANIN DÖVLƏT KATİBİ
DASTAN SARIQULOVUN
ÇIXIŞI

16 mart 2006-cı il

- Hörmətli Prezident!

Əziz dostlar!

Ulu Azərbaycan elini, Dünya azərbaycanlılarının ikinci qurultayının hörmətli iştirakçılarını qırğız eli adından səmimi qəlbdən və həərətlə salamlayıram. Bu qurultay təkcə Azərbaycan elinin tarixinə yox, bütün türk dünyasının tarixinə qızıl həflərlə həkk olunacaqdır. Atalarının mirasını göz bəbəyi kimi qoruyan, 40-dan çox ölkədən gəlmiş Azərbaycan övladlarını bir məqsəd ətrafında toplayan hörmətli Prezident İlham Heydər oğlu Əliyevə ən dərin hörmət və ehtiramlarımı çatdırıram.

1995-ci ildə türk dünyasının böyük oğlu və ağsaqqalı Heydər Əlirza oğlu Əliyev “Manas” dastanının minilliyi ilə bağlı tədbirlərdə iştirak etmək üçün Qırğızıstana gəlmişdi. Onun oradakı çıxışı bütün qırğız xalqının qəlbində əbədi iz buraxmışdır. Bizim dilimiz, dinimiz, tariximiz, qanımız, canımız birdir. Hər bir gənc türk övladının damarlarında şanlı ulu babalarımız Manasın, Atillanın, Qorqudun, Nizaminin, Koroğlunun, Əmir Teymurun, Babur Şahın qanı axır. Dərin ağıl və zəka, böyük həyat təcrübəsi və müdriklik, igidlik və mərdlik bizə onlardan miras qalmışdır. Türk dünyasının ulu ruhu Altayda bərqəradır. Biz şumer, hun, saka, oğuz, karluq və cığatay dövlətlərində böyük mədəniyyətlər qurmuş bir millətik.

Qırğız torpağının nümayəndələrinin də iştirak etdiyi bu tədbir, heç şübhəsiz, Azərbaycanın gələcək inkişafında mühüm rol oynayacaqdır. Ürəkdən inanıram ki, bu qurultay Azərbaycan xalqının, məmləkətinin firavan gələcəyinə geniş yol açacaqdır. Bu tarixi qurultayı təşkil edən hörmətli Prezident İlham Heydər oğlu Əliyevə uzun ömür və cansağlığı arzulayıram.

Türk dünyasının qızıl körpüsü olan ulu Azərbaycan eli qoy daha da çiçəklənsin və inkişaf etsin.

Yaşasın ulu Azərbaycan eli!

**ALMANİYANIN KEÇMİŞ DÖVLƏT KATİBİ
OTTO HAUZERİN
ÇIXIŞI**

16 mart 2006-cı il

- Cənab Prezident!

Hörmətli qurultay iştirakçıları!

Mən qurultay iştirakçılarında Almaniya hökumətinin salamlarını çatdırmaq istərdim. Mən buraya tərcüməçi kimi Berlində doktoranturada oxuyan bir gənci gətirmişəm. Bu qonaqpərvərlikdir və biz bununla Almaniya ilə Azərbaycan arasındakı münasibətləri daha da genişləndirə bilərik. Almaniya minlərlə azərbaycanlı yaşayır və biz onlarla birgə yaşamaqdan qürur duyuruq və onları öz qonağımız kimi saxlayırıq.

Mən sizə həmçinin Baden-Vürtemberg federal əyalətinin rəhbərinin salamlarını çatdırmaq istərdim. Baden-Vürtemberg əyalətinin paytaxtı Ştutqart şəhəridir. Kim Ştutqart şəhərini tanıdırsa, bilsin ki, söhbət “Mercedes” avtomobillərinin istehsal olunduğu şəhərdən gedir.

Bizim əlaqələrimizin tarixi kökləri qədimlərə gedib çıxır. XIX əsrin əvvəllərində Baden-Vürtemberg əyalətindən yüzlərlə alman köçüb Azərbaycana gəlmişdir. Bu tarixi əlaqələr əsasında biz sizə təkcə “Mercedes” avtomobillərini verməklə kifayətlənmək istəmirik, başqa sahələrdə, xüsusilə mədəniyyət sahəsində birgə əməkdaşlıq etmək istəyirik. Bunun üçün mən Baden-Vürtemberg əyalətinin rəhbərinin məktubunu cənab Prezidentə şəxsən təqdim etmək istərdim. Mən burada olmağımdan xüsusi şərəf duyuram, dəvətə görə təşəkkür edirəm. Bakıda olduğum müddətdə özüm çox məmnun hiss etdim. Sizə təşəkkür edirəm.

X X X

Sonra qurultayın Mandat Komissiyasının sədri, Milli Məclis sədrinin birinci müavini Ziyafət Əsgərovun hesabatı dinlənildi.

Almaniyadakı Maynts-Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri Başar Kömür, Fransadakı “Azərbaycan Evi” Assosiasiyasının sədri Səid İsmayılov, Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Oqtay Əfəndiyev, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı Yücel Artantaş, Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin prezidenti Məmmədbağır Əliyev, avstriyalı professor, türk tarixinin tədqiqatçısı Erix Fayql, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin prezidenti Bahəddin Qaya, Amerikadakı Azərbaycan Cəmiyyətinin prezidenti Tomris Azəri, Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Cavad Dərəxti, Litva Prezidentinin müşaviri Halina Kobeskaite, Estoniya parlamentinin deputatı Eldar Əfəndiyev, Latviyanın cəmiyyətin inteqrasiyası məsələlərində xüsusi tapşırıqlar üzrə naziri Aynars Latkovskis, ABŞ-dakı Azərbaycan Yəhudiləri Cəmiyyətinin sədri Yakov Abramov, İsveçdəki “Qarabağ” Dərnəyinin sədri Abdulla Əmir Haşimi, Belarus Azərbaycan İcmaları Konqresinin sədri Natiq Bağirov çıxış etdilər.

Qurultayın Redaksiya Komissiyasının sədri, Prezidentin İcra Aparatının İctimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdiri Əli Həsənov Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının qətnaməsini oxudu.

Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı nümayəndələrinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə müraciəti, Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı nümayəndələrinin bütün dünya azərbaycanlılarına müraciəti, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar dünya ictimaiyyətinə, beynəlxalq təşkilatlara, xarici ölkələrin parlamentlərinə, dövlət və hökumət başçılarına müraciəti, BMT-nin Təhsil, Elm və Mədəniyyət Məsələləri Təşkilatına (YUNESKO) müraciəti, Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarına müraciəti qəbul olundu.

Sonra təşkilati məsələlərə baxıldı. Prezidentin İcra Aparatının Regional idarəetmə və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Zeynal Nağdəliyev Təşkilat Komitəsinin təkliflərini nümayəndələrin diqqətinə çatdırdı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yekdilliklə Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurasının sədri seçildi.

AMEA-nın prezidenti Mahmud Kərimov Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurası İdarə heyətinin sədri seçildi. Əlaqələndirmə Şurasının say tərkibi müəyyən edildi.

Bununla da qurultay öz işini başa çatdırdı.

DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYININ QƏTNAMƏSİ

16 mart 2006-cı il

Qurultay məmnunluqla bildirir ki, son illər Azərbaycan Respublikası iqtisadi inkişaf yolu ilə inamla irəliləmiş, ümumi daxili məhsulun və sənaye istehsalının artım tempinə görə dünyanın lider dövlətinə çevrilmişdir. Həyata keçirilən iqtisadi islahatlar və qlobal əhəmiyyətli transregional layihələr ölkəyə investisiya axınını sürətləndirmiş, adambaşına düşən xarici sərmayələrin həcminə görə Azərbaycanı MDB və Şərqi Avropa məkanında ön mövqelərə çıxarmışdır. Qısa vaxt ərzində respublikanın əksər şəhər və rayonlarının, xüsusən Bakı şəhərinin siması kökündən dəyişmiş, əhalinin rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində təsirli tədbirlər görülmüşdür.

Ölkənin hərbi qüdrəti ildən-ilə artmış, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində görülən tədbirlər davam etdirilmişdir.

Aparılan hüquqi və siyasi islahatlar Azərbaycanın demokratik dövlət, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu yolu ilə inamla addımladığını təsdiqləmiş, onun beynəlxalq nüfuzunu yüksəltmişdir. 2003-cü ilin prezident və 2005-ci ilin parlament seçkiləri Azərbaycan dövlətinin və onun vətəndaşlarının demokratik ənənələrə sadiqliyini bir daha sübut etmişdir.

BMT, ATƏT, Avropa Şurası, İslam Konfransı Təşkilatı, Müstəqil Dövlətlər Birliyi kimi nüfuzlu təşkilatların bərabər hüquqlu üzvü olan Azərbaycan Respublikası beynəlxalq münasibətlər sistemində özünə layiqli yer tutmuş, dünya birliyinə daha sıx inteqrasiya olunmuşdur.

Qazanılan uğurlar ölkədə milli birliyin təmin olunmasına öz töhfəsini vermiş, dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan azərbaycanlıların daxili inamını və qürur hissini gücləndirmiş, tarixi Vətənin maraqları naminə daha sıx birləşərək fəaliyyət göstərmələri üçün zəmin yaratmışdır.

Qurultay nümayəndələri dünya azərbaycanlılarının vahid məqsəd ətrafında birləşdirilməsi ideyasının ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən irəli sürüldüyünü bir daha dərin minnətdarlıq hissi ilə qeyd edirlər. Məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvan MR Ali Məclisi 1991-ci ilin sonunda 31 dekabrı dünya azərbaycanlılarının həmrəylik və birlik günü elan etmiş, onun bütün ölkə miqyasında dövlət bayramı kimi qeyd olunması üçün Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti qarşısında vəsətət qaldırmışdı. 1993-cü ildə yenidən ali siyasi hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev xaricdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, məskunlaşdıqları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etməsi, tarixi Vətənlə əlaqələrinin genişləndirilməsi məsələlərini daim diqqət mərkəzində saxlamış, onların problemlərinin həllini və hüquqlarının müdafiəsini təmin etmək üçün dövlətin imkanlarını səfərbər etmişdir.

Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 2001-ci ilin noyabrında Bakıda keçirilmiş Dünya azərbaycanlılarının I qurultayı xaricdəki soydaşlarımızın ümumi məqsəd, vahid azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşməsi yolunda mühüm əhəmiyyət kəsb etmiş, diaspor hərəkətinin tarixində keyfiyyətə yeni mərhələnin başlanğıcını

qoymuşdur. Qurultay nümayəndələrinin çoxsaylı təkliflərini nəzərə alan ümummilli liderimiz diasporla iş sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini, dövlət orqanlarının və qeyri-hökumət təşkilatlarının bu sahə ilə bağlı fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini təmin etmək üçün 2002-ci il iyulun 5-də Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında fərman imzalamışdır. Həmin ilin dekabrında qəbul edilmiş "Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasəti haqqında" qanun isə bu sahədə həyata keçirilən dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərini və hüquqi prinsiplərini müəyyən etmişdir. Bilavasitə diaspor problemləri ilə məşğul olan dövlət orqanının təsis edilməsi və müvafiq qanunun qəbulu dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması prosesini daha da sürətləndirmiş, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün yeni imkanlar yaratmışdır.

Təqdirəlayiq haldır ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev ümummilli liderimiz tərəfindən müəyyənləşdirilmiş siyasi xəttə sadıq qalaraq dünya azərbaycanlıları ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi, güclü Azərbaycan diasporunun və lobbisinin yaradılması məsələlərinə xüsusi diqqət yetirir, bu prosesin təkmilləşdirilməsi istiqamətində zəruri tədbirlərin görülməsini təmin edir. Prezident İlham Əliyevin xarici səfərləri zamanı diasporumuzun nümayəndələri ilə keçirdiyi çoxsaylı görüşlərdə, azərbaycanlı icmalarının təşkil etdiyi forum və konfranslara təbrik məktublarında, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü münasibətilə müraciətlərində öz əksini tapan fikirlər azərbaycançılıq ideyalarının davam etdirildiyini və uğurla həyata keçirildiyini təsdiq edir.

Son illər Azərbaycan dövlətinin diaspor quruculuğu sahəsində apardığı ardıcıl və məqsədyönlü işin nəticəsində Amerika, Avropa, Asiya və Şimali Afrikanın ayrı-ayrı ölkələrində 80-dan çox yeni azərbaycanlı icması yaradılmış, bununla da xaricdəki soydaşlarımızı birləşdirən qurumların sayı 300-ü ötmüşdür. Hazırda bir ölkə daxilində fəaliyyət göstərən ayrı-ayrı icma və qurumların tədricən vahid mərkəzdə birləşməsi prosesi başlanmışdır. Ukrayna (1997-ci il) və Rusiyanın (2000-ci il) ardınca 2004-cü ilin mayında 18 icma və təşkilatı birləşdirən Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının təsis konfransı keçirilmiş, 2005-ci ilin aprelində Kanadada Azərbaycan Təşkilatları Federasiyası yaradılmışdır. 2004-cü ilin aprelində Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin təsis edilməsi isə soydaşlarımızın artıq qitə miqyasında təşkilatlanmağa başladıklarını nümayiş etdirmişdir. Görülmüş tədbirləri qənaətbəxş sayan qurultay bu istiqamətdə aparılan işlərin digər ölkə və qitələr üzrə də davam etdirilməsini, proses qitələr üzrə başa çatdıqdan sonra isə dünya azərbaycanlılarının vahid təşkilatının yaradılması üçün müvafiq addımların atılmasını tövsiyə edir.

Qurultay təşkilatlanmış azərbaycanlı cəmiyyətlərinin fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin ictimai-siyasi və mədəni həyatında fəal iştirak etmələrini diaspor quruculuğu işinin ən mühüm istiqamətlərindən biri hesab edir. Bir sıra ölkələrin qanunvericilik, icra hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarında soydaşlarımızın təmsil olunması, onların yığcam yaşadıkları ərazilərdə "Bazar günü" məktəblərinin açılması, müxtəlif icma və birliklərin nəzdində 27 qəzet, 10 jurnal, 3 radio və 1 televiziyanın fəaliyyət göstərməsi, Azərbaycan evlərinin, hüquq müdafiə mərkəzlərinin yaradılması, tanınmış elm, ədəbiyyat, mədəniyyət və dövlət xadimlərinin yubileylərinin keçirilməsi, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması məqsədilə müxtəlif tədbirlərin (yürüş, piket, nümayiş, imzatoqlama kampaniyası, elmi konfrans, dəyirmi masa və s.) təşkil edilməsi həmvətənlərimizin ictimai-siyasi fəallığının artmasının göstəricisi kimi dəyərləndirilə bilər. Bu istiqamətdə

görülmüş işləri yüksək qiymətləndirən qurultay soydaşlarımızın yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi və mədəni həyatına daha sıx inteqrasiya olunmalarını alqışlayır və bu işə mütəmadi dəstək verilməsini zəruri sayır.

Son illər dünyadakı türk diaspor təşkilatları ilə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi istiqamətində müəyyən addımlar atılmış, bir sıra məsələlərdə Azərbaycan və türk diasporlarının eyni mövqedən çıxış etməsi, birgə aksiyalar keçirməsi təmin edilmişdir. Azərbaycana dost münasibətdə olan digər millətlərin nümayəndələri, dövlət, elm və mədəniyyət xadimləri, qeyri-hökumət təşkilatlarının təmsilçiləri ilə əlaqələr davam etdirilmiş, Vətənimiz haqqında həqiqətlərin dünyaya çatdırılması, Azərbaycan Respublikasının maraqlarının ayrı-ayrı ölkələrdə və beynəlxalq təşkilatlarda müdafiə edilməsi üçün onların potensialından istifadə olunmuşdur. Qurultay bu sahədə aparılan işlərin davam etdirilməsini, birgə fəaliyyət strategiyasının hazırlanması üçün türk və Azərbaycan diaspor təşkilatlarının birgə forumunun keçirilməsini, Azərbaycan lobbisinin təşkilinə yardım edə biləcək şəxslərlə məqsədyönlü iş aparılmasını tövsiyə edir.

Son illər xaricdə yaşayan soydaşlarımız, o cümlədən iş adamları Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına öz töhfələrini verməyə çalışır, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə investisiyalar qoyur, doğulduqları bölgələrdə infrastrukturun yeniləşməsinə, abadlıq və quruculuq işlərinə müəyyən kömək göstərirlər. Qurultay sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarının həyata keçirilməsinə xaricdə yaşayan azərbaycanlı iş adamlarını geniş cəlb etmək məqsədilə onlar üçün hərtərəfli şərait yaradılmasını məqsədəuyğun hesab edir, yaxın gələcəkdə onların forumunun keçirilməsini tövsiyə edir.

Qeyd edilənləri nəzərə alaraq Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı

Qərara alınır:

1. I qurultaydan ötən dövr ərzində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, onların ictimai-siyasi fəallığının artırılması və yaşadıkları cəmiyyətlərə inteqrasiyası, diaspor təşkilatları arasında əməkdaşlıq münasibətlərinin dərinləşdirilməsi sahəsində aparılmış işlər qənaətbəxş hesab edilsin.

2. Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması prosesini keyfiyyətcə təkmilləşdirmək, diaspor təşkilatlarının fəaliyyətini daha səmərəli şəkildə əlaqələndirmək, Azərbaycanla bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması işinin müasir tələblər səviyyəsində qurulmasını təmin etmək, soydaşlarımız arasında ideya birliyinin möhkəmləndirilməsinə və onların tarixi Vətənlə əlaqələrinin gücləndirilməsinə nail olmaq məqsədilə Azərbaycan diasporunun fəaliyyət konsepsiyasının hazırlanması məqsədəuyğun hesab edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının aidiyyəti dövlət qurumlarına və diaspor təşkilatlarına tövsiyə edilsin ki, Dünya azərbaycanlılarının III qurultayına qədərki dövrdə aşağıdakı məsələlərə xüsusi diqqət yetirsinlər:

- bir ölkə daxilində ayrı-ayrılıqda fəaliyyət göstərən icma və qurumların vahid mərkəzdə birləşdirilməsi;
- diaspor təşkilatlarının qitələr üzrə birləşdirilməsi prosesinin davam etdirilməsi, Amerika Azərbaycanlıları Konqresinin və Asiya Azərbaycanlıları Konqresinin təsis edilməsi;

- qitələr üzrə diaspor təşkilatlarının birləşdirilməsi prosesi başa çatdıqdan sonra dünya azərbaycanlılarının vahid təşkilatının yaradılması istiqamətində iş aparılması;

- Azərbaycan və türk diasporlarının birgə fəaliyyət strategiyasını müəyyənləşdirmək məqsədilə iki ölkənin diaspor təşkilatlarının forumunun keçirilməsi;

- xarici ölkələrin parlamentlərində, dövlət və yerli özünüidarə orqanlarında azərbaycanlıların daha geniş təmsil olunmaları üçün tədbirlərin görülməsi;

- azərbaycanlı icmalarının fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələrinin yaxşılaşdırılması, yeni müstəqil qəzet, jurnal, radio, televiziya və informasiya agentliklərinin yaradılması prosesinin davam etdirilməsi;

- soydaşlarımızın öz dilinə, mədəniyyətinə, tarixi köklərinə və milli-mənəvi dəyərlərinə bağlılığını qoruyub saxlamaları üçün "Bazar günü" məktəblərinin, teatrların, kitabxanaların açılması, Azərbaycanın elm, ədəbiyyat və incəsənət xadimlərinin iştirakı ilə xarici ölkələrdə ədəbi-bədii gecələrin, konsertlərin və digər tədbirlərin müntəzəm olaraq təşkil edilməsi;

- xaricdə yaşayan iş adamlarının imkanlarından istifadə etməklə icma üzvləri içərisində elm, təhsil, mədəniyyət, incəsənət, idman və digər sahələrdə istedadı olan uşaq, yeniyetmə və gənclərin aşkar edilməsi, onların öz imkan və bacarıqlarını reallaşdırma bilmələri üçün şəraitin yaradılması məqsədilə xüsusi proqramların hazırlanıb həyata keçirilməsi, müvafiq fondların yaradılması;

- dünyanın ayrı-ayrı bölgələrində yaşayan azərbaycanlı uşaq və gənclərin ana dilini dərinləndirən öyrənmələri, öz Vətənlərinin təbiəti, tarixi, mədəniyyəti, Azərbaycan xalqının adət-ənənələri və məişəti ilə yaxından tanış olmaları üçün kompleks tədbirlərin görülməsi, onların Azərbaycana səfərlərinin təşkil olunması, yay istirahət düşərgələrində dincəlmələri üçün şəraitin yaradılması;

- bir sıra ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların, habelə əmək miqrasiyası ilə bağlı müvəqqəti olaraq həmin ölkələrə getmiş Azərbaycan vətəndaşlarının hüquqlarının qorunması, zəruri hallarda onlara hüquqi yardımın göstərilməsi məqsədilə hüquq müdafiə mərkəzlərinin yaradılması;

- ölkəmizlə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında fəal iştirak edən və Azərbaycan lobbisinin təşkilinə yardım göstərə biləcək insanlarla, soydaşlarımızın yaşadıkları ölkələrin və digər dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının təmsilçiləri ilə sıx əlaqələrin qurulması, onlarla ardıcıl və məqsədyönlü iş aparılması;

- xaricdə yaşayan azərbaycanlı iş adamlarının respublikanın sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarına geniş cəlb olunması.

4. Redaksiya komissiyasına tapşırılsın ki, qurultayda səsələnmiş fikir və təklifləri ümumiləşdirərək Azərbaycan Respublikasının müvafiq dövlət orqanlarına və diaspor təşkilatlarına təqdim etsin.

5. Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsindən xahiş edilsin ki, qurultayın materiallarının ayrıca kitab halında nəşr olunmasını və bütün qurultay nümayəndələrinə göndərilməsini təmin etsin.

6. Dünya azərbaycanlılarının növbəti qurultayları hər beş ildən bir Bakı şəhərində keçirilsin. Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurası ildə bir dəfədən az olmayaraq öz hesabat yığıncağını keçirsin.

Qurultay qəbul olunmuş qərarların yerinə yetirilməsi üçün azərbaycanlıların icma və təşkilatlarının bütün səy və bacarıqlarını əsirgəməyəcəklərinə, dünya azərbaycanlılarının birliyi ideyasının həyata keçirilməsi üçün öz qüvvələrini birləşdirəcəklərinə, Azərbaycan dövlətinin milli maraqlarını ləyaqətlə müdafiə edəcəklərinə əminliyini ifadə edir.

Qətnamə Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında qəbul olunmuşdur.

Bakı şəhəri, 16 mart 2006-cı il

DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYININ BÜTÜN DÜNYA AZƏRBAYCANLILARINA MÜRACİƏTİ

16 mart 2006-cı il

Əziz həmvətənlər!

Hörmətli soydaşlarımız!

Xalqımız bütün tarixi boyu milli birlik və həmrəylik arzuları ilə yaşamışdır. Lakin dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması, onların həmrəyliyinə güclənməsi müstəqil Azərbaycan Respublikası və ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyev dünyada yaşayan azərbaycanlıların milli birlik və həmrəylik hissələrinin güclənməsi, onların ümummilli ideyalar, Azərbaycan dövlətçiliyi ətrafında sıx birləşməsi üçün daim geniş fəaliyyət göstərmiş, özünün bütün bilik və bacarığını sərf etmişdir.

O, hələ Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri olarkən, 1991-ci il dekabrın 16-da ilk dəfə rəsmi olaraq 31 dekabrı dünya azərbaycanlılarının həmrəylik və milli birlik günü elan etmiş, sonrakı illərdə isə Azərbaycan xalqının, bütün dünya azərbaycanlılarının milli bayramına çevrilməsi üçün xüsusi səy göstərmişdir.

Bir toplum kimi dünya azərbaycanlıları qarşısında duran vəzifələr Heydər Əliyev tərəfindən aydın və dəqiq müəyyənləşdirilmişdir. Müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar, ilk növbədə, öz milli kimliklərini dərk və hifz etməli, Azərbaycanın dilini, mədəniyyətini, mütərəqqi adət-ənənələrini, tarixini yaşatmalı və inkişaf etdirməlidirlər. Bu, bütün dünyada yaşayan soydaşlarımızın mədəni-mənəvi birliyinin mühüm şərtidir.

Digər mühüm istiqamət dünya azərbaycanlılarının Azərbaycan Respublikası ilə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, bu əlaqələrin hüquqi, siyasi, ictimai və mədəni əsaslarının gücləndirilməsidir. Hər bir azərbaycanlı dünyanın hansı ölkəsində yaşamasından asılı olmayaraq, Azərbaycan dövlətinin, cəmiyyətinin problemləri ilə yaşamaq, onların həlli üçün mənəvi məsuliyyət hiss etməlidir. Eyni zamanda, Azərbaycan hökuməti də Vətənimizin getdikcə artan maddi və mənəvi gücündən, siyasi nüfuzundan bütün dünya azərbaycanlılarının bəhrələnməsinə şərait yaratmalı, onların hüquqlarının qorunması üçün istifadə etməlidir.

Azərbaycan diasporunun təşkilatlanması, Vətənlə əlaqələrinin möhkəmlənməsi üçün Heydər Əliyev sözün tam mənasında coşqun fəaliyyət göstərmişdir. Azərbaycanlıların həmrəyliyi ideyası ictimai təşəbbüslərdən və arzulardan əməli iş səviyyəsinə qaldırılmış, dövlət siyasətinin ən mühüm istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir. 2001-ci ilin noyabrında Dünya azərbaycanlılarının I qurultayının yüksək səviyyədə keçirilməsi və Azərbaycan rəhbərliyinin sonrakı məqsədyönlü siyasəti müxtəlif ölkələrdə azərbaycanlı icmalarının mütəşəkkilliyinin və fəallığının artmasına, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmlənməsinə gətirib çıxarmışdır. I qurultaydan ötən dövrdə dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə məzmunca zənginləşdirilməsi, təşkilati-hüquqi əsaslarının təkmilləşdirilməsi üçün çox iş görülmüşdür. Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmış, soydaşlarımızla bağlı dövlət siyasətini tənzimləyən ayrıca qanun qəbul edilmişdir. Azərbaycanlıların təşkilatlanması işi daha da güclənmiş, milli-mənəvi və ümumbəşəri dəyərləri üzvi şəkildə birləşdirən,

Azərbaycan xalqına və dövlətinə bağlılıq hissinə əsaslanan azərbaycançılıq ideyası bütün dünyada yaşayan həmvətənlərimiz arasında geniş yayılmışdır.

İndi xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində, soydaşlarımızın birlik və həmrəyliyinə möhkəmləndirilməsində yeni mərhələ yaşanmaqdadır. Bu, bir tərəfdən, Azərbaycanın iqtisadi və siyasi cəhətdən güclənməsi, onun regionda lider dövlətə çevrilməsi, beynəlxalq nüfuzunun artması ilə, digər tərəfdən isə, xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla işin keyfiyyətinin yüksəlməsi, qarşıya yeni vəzifələrin qoyulması ilə əlaqədardır. Müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən icma və qurumlar tədricən vahid mərkəzlərdə birləşir, soydaşlarımız artıq qitələr üzrə təşkilatlanmağa başlayırlar. Hazırda Azərbaycan dövləti öz qarşısına həmvətənlərimizin hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, yaşadıkları ölkələrdə təsirli qüvvəyə çevrilməsi, dünya azərbaycanlılarının taleyi üçün məsuliyyət daşması kimi vəzifələr qoyur. Buna görə də azərbaycanlı icmalarının yaşadıkları ölkələrin müxtəlif hakimiyyət və ictimai strukturlarında layiqli təmsil olunması və aparıcı dövlətlərdə nüfuzlu Azərbaycan lobbisinin formalaşdırılması Azərbaycan Respublikasının və xaricdə yaşayan soydaşlarımızın qarşısında duran mühüm vəzifələrdəndir.

Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin, mütərəqqi ənənələrinin qorunub saxlanması və təbliğ edilməsi, mədəniyyət, hüquq-müdafiə mərkəzlərinin yaradılması və onların səmərəli fəaliyyət göstərməsi üçün məqsədyönlü, müntəzəm tədbirlər həyata keçirilməlidir.

Azərbaycanlı icmalarının yaşadıkları ölkələrin kütləvi informasiya vasitələri ilə əlaqələri gücləndirilməli, soydaşlarımız üçün müntəzəm surətdə kütləvi-mədəni tədbirlər təşkil olunmalıdır.

Eyni zamanda, soydaşlarımızın Azərbaycanın iqtisadi və ictimai-mədəni həyatında real iştirakı təmin edilməli, məskunlaşdıqları ölkələrlə tarixi Vətən arasında əlaqə və münasibətlərin möhkəmləndirilməsində onların rolu artırılmalıdır.

Azərbaycana dost münasibətdə olan icmalar, ayrı-ayrı dövlət, elm və mədəniyyət adamları, ictimai təşkilatların nümayəndələri ilə əlaqələr yeni səviyyəyə qaldırılmalı, Azərbaycan həqiqətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması, Azərbaycanın maraqlarının ayrı-ayrı ölkələrdə və beynəlxalq qurumlarda müdafiəsi üçün bu əlaqələrdən bacarıqla istifadə edilməlidir.

Xaricdə yaşayan azərbaycanlılar həmçinin məkrli erməni təbliğatının planlarını və fitnə-fəsadlarını vaxtında ifşa etməli, tariximizi və mədəni irsimizi saxtalaşdırmaq, dünya ictimaiyyətini çaşdırmaq cəhdlərinin qarşısını daha qətiyyətlə almalıdırlar. Onlar bu məsələdə fəal mövqe tutmalı, öz fəaliyyətlərini Azərbaycanın müvafiq təşkilatları ilə əlaqələndirməlidirlər.

Bu gün Azərbaycan diasporu böyük iqtisadi, mədəni, intellektual qüvvəyə malikdir, ölkələrin ictimai-siyasi həyatına onların təsiri getdikcə daha artıq hiss olunur. Məmnunluq hissi ilə qeyd edilməlidir ki, Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələrində, Avropada, Asiyada, Amerikada çoxsaylı azərbaycanlı icmaları və cəmiyyətləri əvvəlki dövrlərlə müqayisədə xeyli səmərəli fəaliyyət göstərirlər. Lakin xüsusi vurğulanmalıdır ki, onların geniş imkanları, istifadə olunmamış potensialı vardır və bu potensialdan milli maraqlar naminə maksimum yararlanmaq lazımdır.

İndi dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə və mütəşəkkilliyinə güclənməsi, onların ümummilli ideyalar ətrafında sıx birləşməsi üçün daha əlverişli şərait yaranmışdır. Azərbaycan Respublikası beynəlxalq

münasibətlər sistemində layiqli yer tutur, dünya birliyinə qəti şəkildə inteqrasiya olunur, həyatın bütün sahələrini qabaqcıl dünya meyarlarına uyğunlaşdırır. 2003-cü ilin prezident və 2005-ci ilin parlament seçkiləri Azərbaycan cəmiyyətinin demokratik inkişaf yolu ilə inamla irəlilədiyini bir daha sübut etmişdir.

2005-ci ildə Azərbaycan iqtisadiyyatı ən yüksək inkişaf templərinə malik olmuşdur. Ümumi daxili məhsulun həcmi 26 faizdən çox artmış və bu göstəriciyə görə ölkəmiz dünyada birinci yeri tutmuşdur. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin beynəlxalq hüquq normalarına uyğun ədalətli həlli istiqamətində səylər gücləndirilmişdir, bu istiqamətdə yeni imkanlar axtarılır. Dövrümüzün nəhəng enerji layihələri olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərlərinin 2006-cı ildə istismara verilməsi, Qars-Tbilisi-Bakı dəmir yolunun reallaşdırılmaqda olan çəkilişi bütün regionun simasını dəyişəcək və dünya azərbaycanlıları qarşısında yeni imkanlar açacaqdır. Qazılan uğurlar həm ölkə daxilində, həm də xaricdə yaşayan azərbaycanlılar arasında birlik və həmrəyliyin möhkəmlənməsinə əlverişli şərait yaratmış, onların tarixi Vətənlə bağlılığına yeni stimül vermişdir.

Bütün bu nailiyyətlər göstərir ki, Azərbaycan düz yoldadır, onun daxili və xarici siyasəti davamlı və dayanıqlı inkişaf üçün başlıca şərtidir. Azərbaycanın sürətlə artan potensialı bütün problemlərimizin həllində, o cümlədən dünya azərbaycanlıları ilə bağlı vəzifələrin həyata keçirilməsində güclü amil olacaqdır.

Əziz azərbaycanlılar!

Hörmətli soydaşlar!

Qurultay sizə müraciət edərək qəbul olunmuş qərarların yerinə yetirilməsi üçün bütün imkanlarınızdan istifadə etməyə, dünya azərbaycanlılarının birliyi və həmrəyliyi ideyalarının həyata keçirilməsi üçün öz qüvvələrinizi birləşdirməyə çağırır, hər birinizə cəsarət, firavanlıq, əmin-amanlıq və Vətənimizin tərəqqisi yolunda uğurlar arzulayır.

Müraciət Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında qəbul olunmuşdur.

Bakı şəhəri, 16 mart 2006-cı il

**DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYI NÜMAYƏNDƏLƏRİNİN
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ
CƏNAB İLHAM ƏLİYEVƏ
MÜRACİƏTİ**

16 mart 2006-cı il

Zati-aliləri!

Dünya azərbaycanlılarının I qurultayında qarşıya qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsinə qiymət vermək, gələcək fəaliyyətimizin yeni istiqamətlərini müəyyənləşdirmək məqsədilə növbəti ali məclisimizin keçirilməsinə yüksək səviyyədə dəstək verdiyinizə görə Sizə dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Görülmiş işləri təhlil etdikdə bir daha əmin oluruq ki, qloballaşan dünyada ümumbəşəri dəyərlərə yiyələnməklə yanaşı, milli varlığımızı qoruyub saxlamaq, mədəniyyətimizi, dilimizi və adət-ənənələrimizi gələcək nəsillərə ötürmək, azərbaycançılıq ideyası ətrafında sıx birləşərək güclü diaspor hərəkatı formalaşdırmaq üçün başlıca şərt müstəqil dövlətimizin - Azərbaycan Respublikasının qorunması və daha da gücləndirilməsidir. Bu baxımdan Sizin rəhbərliyiniz altında Vətənimizin qazandığı uğurlar hər birimizin qəlbində böyük iftixar hissi doğurur, xalqımızın işıqlı gələcəyinə ümidlərimizi artırır.

Əsası ümummillə liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş daxili və xarici siyasətin uğurla davam etdirilməsi nəticəsində Azərbaycan dinamik inkişaf yoluna çıxaraq Cənubi Qafqazın aparıcı dövlətinə çevrilmişdir. Ölkədə hökm sürən ictimai-siyasi sabitlik və demokratiyanın inkişafı sosial-iqtisadi və hüquqi islahatların dərinləşdirilməsinə əlverişli imkan yaratmışdır.

Neft strategiyasının uğurla həyata keçirilməsi nəticəsində ölkəyə daxil olan vəsaitlərin şəffaf şəkildə idarə olunması, qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi, ölkə infrastrukturlarının yenidən qurulması, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının ardıcıl təmin edilməsi müstəqil Azərbaycan dövlətinin qüdrətini artırmaqla yanaşı, beynəlxalq nüfuzunu da yüksəltmişdir. İndi Azərbaycan davamlı inkişaf yoluna qədəm qoymuş, insan hüquq və azadlıqlarına dönmədən əməl edən, aydın inkişaf perspektivlərinə malik ölkə imicini qazanmışdır.

Sosial-iqtisadi və ictimai-siyasi sahədə qazanılmış uğurlar ölkə daxilində milli birliyin möhkəmlənməsinə təkan vermiş, xaricdə fəaliyyət göstərən azərbaycanlı icmalarının potensialını milli maraqlarımızın müdafiəsinə cəlb etmək üçün əlverişli şərait yaratmışdır.

Möhtərəm Prezident!

Qurultay nümayəndələri xaricdə yaşayan azərbaycanlıların birliyinin təmin olunması, onların hüquq və mənafelərinin qorunması istiqamətində Sizin gördüyünüz işləri yüksək qiymətləndirir və müdafiə edirlər.

Qurultay nümayəndələri Sizin səsləndirdiyiniz "Azərbaycanın qarşısında bu gün Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən başqa heç bir ciddi problem qalmamışdır" fikri ilə tam razıdırlar. Biz bu problemin həlli yönündə atduğunuz addımları dəstəkləyir və bəyan edirik ki, heç vaxt torpaqlarımızın Ermənistan

tərəfindən işğal olunması, bir milyona qədər soydaşımızın qaçqın və köçkün vəziyyətində yaşaması faktı ilə barışmayacaq, bundan dövlətimizə qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə olunmasına yol verməyəcəyik.

Təqdirəlayiq haldır ki, Azərbaycan dövlətinin məqsədyönlü fəaliyyəti sayəsində son illər dünya ictimaiyyəti və beynəlxalq təşkilatlar ölkəmizlə bağlı bəzi həqiqətləri anlamağa və etiraf etməyə başlamışlar. İslam Konfransı Təşkilatı və Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalı faktının tanınması, bu məsələnin BMT Baş Məclisinin sessiyasının gündəliyinə salınması, ATƏT-in faktaraşdırıcı missiyasının işğal olunmuş ərazilərdə ermənilərin qeyri-qanuni olaraq məskunlaşdırılmasını təsdiqləməsi Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin ifşası istiqamətində qazanılan mühüm diplomatik nailiyyətlərdir.

Biz münaqişəni sülh yolu ilə nizama salmaq üçün ATƏT-in Minsk qrupu və Praqa prosesi çərçivəsində aparılan danışıqlara böyük ümidlər bəsləyirdik. Lakin Ermənistan rəhbərliyinin qeyri-konstruktiv mövqe tutması ucbatından danışıqlar prosesinin indiyədək heç bir nəticə verməməsi hər birimizi dərinəndən narahat edir. Qurultay nümayəndələri yaranmış vəziyyətdə Sizin ən doğru qərar verəcəyinizə inanır və zati-alilərinizi əmin edirlər ki, dünya azərbaycanlılarını bu qərarın dəstəklənməsinə səfərbər edəcəklər.

Cənab Prezident!

Sizin çıxışınızda səslənən fikir və tövsiyələr, II qurultayın qəbul etdiyi qərarlar Azərbaycan diaspor hərəkətinin gələcək inkişafına mühüm təsir göstərəcəkdir. Biz qurultayın irəli sürdüyü vəzifələrə uyğun olaraq milli mənafeələrimizin qorunması üçün bütün səylərimizi birləşdirəcəyik. Ümidvarıq ki, bu vəzifələrin gerçəkləşdirilməsi yolunda Siz, həmişə olduğu kimi, bundan sonra da Azərbaycan dövlətinin imkanlarından geniş istifadə edəcəksiniz.

Möhtərəm Prezident! Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının bütün iştirakçıları müstəqil Azərbaycan Respublikasının nail olduğu uğurları yüksək qiymətləndirir, Azərbaycan diasporunun gücləndirilməsi üçün gördüyünüz işləri alqışlayır, azərbaycançılıq ideyalarının daim yaşaması və hər bir azərbaycanlının həyat normasına çevrilməsi naminə səylərini əsirgəməyəcəklərini bəyan edirlər.

Müraciət Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında qəbul olunmuşdur

Bakı şəhəri, 16 mart 2006-cı il

**DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYININ
ERMƏNİSTAN–AZƏRBAYCAN, DAĞLIQ QARABAĞ
MÜNAQIŞƏSİ İLƏ ƏLAQƏDAR
DÜNYA İCTİMAİYYƏTİNƏ
MÜRACİƏTİ**

16 mart 2006-cı il

Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar dünya ictimaiyyətinə, beynəlxalq təşkilatlara, xarici ölkələrin parlamentlərinə, dövlət və hökumət başçalarına müraciəti

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Biz - Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının nümayəndələri böyük inam və ehtiram hissi ilə sizə müraciət edərək bildiririk ki, qonşu Ermənistanın Azərbaycana qarşı 18 il əvvəl başlanmış və bu günədək davam edən hərbi təcavüzü Qafqaz regionunda sülh və sabitlik üçün böyük təhlükəyə çevrilmiş, münaqişə nəticəsində Azərbaycan ərazilərinin 20 faizi işğal olunmuş, 1 milyona yaxın insan doğma torpaqlarından didərgin salınaraq qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdü.

Dünyada gedən qloballaşma prosesinin sivilizasiyalararası dialoqu zərurətə çevirdiyi bir vaxtda Ermənistan Respublikası beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə etinasızlıq göstərməkdə davam edir, öz silahlı qüvvələrini işğal edilmiş Azərbaycan ərazilərindən çıxarmaq istəmir. Təcavüzkarın aqressiv separatizmi dəstəkləməsi və davakar millətçilik siyasətindən əl çəkməməsi Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə nizamlanması yolunda başlıca maneədir. "Böyük Ermənistan" xülyası ilə yaşayan erməni millətçilərinin qəsbkarlıq planlarının, azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri deportasiya və soyqırımı siyasətinin yüz illərlə ölçülən tarixi vardır. XIX əsrin əvvəllərindən etibarən ermənilər bəzi xarici dövlətlər tərəfindən məqsədyönlü şəkildə Azərbaycan torpaqlarına köçürülmüş, soydaşlarımızın həmin ərazilərdən sıxışdırılıb çıxarılması prosesi başlanmışdır.

Azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasəti Sovet İttifaqının dağıldığı illərdə daha da güclənmişdir. 1988-ci ildən etibarən açıq şəkildə Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları irəli sürən Ermənistanın hərbi təcavüzünün miqyası sürətlə genişlənmiş, Dağlıq Qarabağın inzibati hüduqlarından kənara çıxaraq Azərbaycanın digər ərazilərinin işğalı ilə nəticələnmişdir.

Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü böyük insan tələfatı, ağır maddi və mənəvi itkilərə səbəb olmuşdur. 1992-ci ilin fevralında azərbaycanlıların ən qədim tarixi məskənlərindən biri olan Xocalı şəhəri erməni silahlı qüvvələri tərəfindən amansızlıqla dağıdılmış, qocalar, qadınlar və uşaqlar da daxil olmaqla, 600 nəfərdən çox insan işgəncələrlə qətlə yetirilmişdir. Xocalı soyqırımı daim özlərini dünya ictimaiyyətinə məzlum göstərməyə çalışan erməni millətçilərinin riyakarlığını, insanlıq və bəşəriyyət əleyhinə cinayətlərini bir daha açıb göstərmişdir.

Ümumiyyətlə, hərbi təcavüz zamanı 20 minədək azərbaycanlı həlak olmuş, 50 mindən çox insan yaralanmış və ya əlil olmuşdur. 890 yaşayış məntəqəsi, 150 min ev, 7 min inzibati bina, 693 məktəb, 855 uşaq bağçası, 695 sağlamlıq mərkəzi, 927 kitabxana, 44 məbəd, 9 məscid, 9 tarixi yer, 464 tarixi abidə və muzey, 40 min muzey eksponatı, 6 min sənaye və kənd təsərrüfatı müəssisəsi, 160 körpü, 2300 km su kəməri, 2000 km qaz kəməri, 15 min km elektrik xətti, 280 min hektar meşə, 1 milyon hektar əkin sahəsi, 1200 km irriqasiya sistemi dağıdılaraq məhv edilmişdir. Dağlıq Qarabağ və onun ətrafındakı işğal olunmuş ərazilər nəzarətsiz zonaya və transmilli cinayətkar qruplar üçün əlverişli dayaq nöqtəsinə çevrilmişdir.

Sovet İttifaqının dağılmasından sonra Azərbaycanın və Ermənistanın müstəqil dövlət kimi Birləşmiş Millətlər Təşkilatına üzv olması ilə Dağlıq Qarabağ problemi regional çərçivəni aşaraq beynəlxalq müstəviyə çıxmışdır. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının Dağlıq Qarabağla bağlı 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələrində Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və sərhədlərinin toxunulmazlığına hörmət ifadə edilmiş, zor işlədilməklə sərhədlərin dəyişdirilməsinin yolverilməzliyi qeyd olunmuşdur. Bu sənədlərdə silahlı əməliyyatlara və düşmənçilik hərəkətlərinə son qoyulması, erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən dərhal, tamamilə və qeyd-şərtsiz çıxarılması tələb edilmişdir.

Son bir ildə bəzi nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar münafişinin sülh yolu ilə aradan qaldırılması istiqamətində müəyyən qərarlar qəbul etmişlər. Avropa Şurası Parlament Assambleyasının 2005-ci il 1416 sayılı qətnaməsində Azərbaycan ərazilərinin ermənilər tərəfindən işğal olunduğu və separatçı qüvvələrin Dağlıq Qarabağ bölgəsinə nəzarət etdiyi göstərilmiş, münafişə ilə bağlı Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrində əks olunmuş tələblərin yerinə yetirilməsinin və silahlı qüvvələrin işğal olunmuş ərazilərdən çıxarılmasının vacibliyi vurğulanmışdır. Bu tələblər AŞ PA-nın 2005-ci il 1690 sayılı tövsiyəsində də öz əksini tapmışdır. ATƏT-in faktaraşdırıcı missiyası nümayəndələrinin 2005-ci ilin martında Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə səfəri zamanı orada ermənilərin kütləvi şəkildə qeyri-qanuni məskunlaşdırıldığı təsdiq olunmuş və bu fakt təşkilatın yekun hesabatında özünə yer almışdır.

Təəssüf ki, münafişinin nizamlanması üçün xeyli səylər göstərilməsinə baxmayaraq, indiyədək bu sahədə əsaslı irəliləyişə nail olunmamışdır. Münafişinin aradan qaldırılması üçün yaradılmış ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyəti Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi üzündən səmərə verməmiş, Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşlərində prinsipial məsələlər üzrə razılıq əldə etmək mümkün olmamışdır. Beynəlxalq təşkilatların, vasitəçi dövlətlərin siyasi iradə nümayiş etdirməməsi, qətiyyətsiz mövqe tutması, bəzən də ikili standartlardan çıxış edib işğalçı ilə təcavüzə məruz qalmış tərəf arasında tarazlıq yaratmaq cəhdləri münafişinin tezliklə və dinc yolla nizamlanmasını çətinləşdirmişdir.

Bütün millətlərlə səmimi dostluq və mehribanlıq şəraitində yaşamaq, digər xalqların milli-mənəvi dəyərlərinə və adət-ənənələrinə hörmətlə yanaşmaq Azərbaycan xalqına xas olan əsas keyfiyyətlərdəndir. Azərbaycan xalqı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münafişinin sülh yolu ilə tənzimlənməsi məsələsində də böyük səbir və təmkin nümayiş etdirir, problemin aradan qaldırılması, regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün davamlı səylər göstərir.

Bu gün Azərbaycan müstəqil dövlət quruculuğu sahəsində mühüm nailiyyətlər əldə etmiş, iqtisadi potensialına, demokratik inkişaf səviyyəsinə və beynəlxalq aləmdə tutduğu mövqeyə görə regionun lider

dövlətinə çevrilmişdir. Lakin münaqişənin indiyədək həllini tapmaması, xalqımızın hələ də "nə müharibə, nə də sülh" şəraitində yaşaması, ərəzilərin beşdə birinin işğal altında, əhalinin səkkizdə birinin qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətində olması respublikamızın öz iqtisadi potensialından, maddi və mənəvi resurslarından daha səmərəli istifadə etməsinə böyük maneçilik törədir.

Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının iştirakçıları beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərinə, ayrı-ayrı ölkələrin parlamentlərinə, dövlət və hökumət başçılarına, bütün tərəqqipərvər insanlara müraciət edərək Azərbaycan xalqının üzləşdiyi tarixi ədalətsizliyin aradan qaldırılması, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə, beynəlxalq hüquq prinsiplərinə uyğun həll edilməsi üçün ardıcıl səylər göstərməyə çağırırlar.

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Sizi regionda milli düşmənçilik və ədavət yaradan təcavüzkar erməni separatçılığının, erməni diasporu və lobbisi tərəfindən irəli sürülən əsassız iddiaların və tarixi saxtakarlıqların əsl mahiyyətinə bələd olmaq üçün problemlə daha yaxından tanış olmağa çağırırıq. İnanırıq ki, dünyada sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasına, xalqların mehriban dostluq və qonşuluq şəraitində yaşamasına böyük töhfələr vermiş beynəlxalq təşkilatlar və ayrı-ayrı dövlətlər dünya azərbaycanlılarının çağırışlarını dəstəkləyəcək, münaqişənin beynəlxalq hüququn tələblərinə uyğun nizama salınması üçün qətiyyətli və prinsipial mövqe tutacaqlar.

Müraciət Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında qəbul olunmuşdur.

Bakı şəhəri, 16 mart 2006-cı il

DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYININ TƏHSİL, ELM VƏ MƏDƏNİYYƏT MƏSƏLƏLƏRİ ÜZRƏ TƏŞKİLATA (YUNESKO) MÜRACİƏTİ

16 mart 2006-cı il

Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının nümayəndələri dərin ehtiram və ümid hissi ilə sizə müraciət edərək diqqətinizə çatdırırlar ki, Ermənistanın Azərbaycan Respublikasına qarşı ərazi iddiaları xalqımız üçün ağır humanitar faciələrə gətirib çıxarmışdır.

Ermənistan ərazisində yığcam yaşayan 250 min azərbaycanlı 1988-ci ildən başlanmış etnik təmizləmələr və zorakılıq hərəkətləri nəticəsində deportasiya edilmiş, onların yaşadıkları bölgələrdə toponimlər süni şəkildə erməniləşdirilmiş, maddi mədəniyyət abidələri məhv edilmişdir. Ermənistan Respublikası silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın beynəlxalq birlik tərəfindən tanınmış ərazisinin 20 faizini işğal etməsi həmin torpaqlarda yaşayan 700 minədək azərbaycanlının məcburi köçkün vəziyyətinə düşməsinə, 20 mindən çox insanın həlak olmasına, 50 min nəfərin xəsarət almasına səbəb olmuşdur. Erməni əsirliyində saxlanılan 783 azərbaycanlının taleyi haqqında isə hələ də heç bir məlumat verilmir.

Ermənistan terroru dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldıraraq xüsusi xidmət orqanları vasitəsilə hərbi əməliyyatların keçirilmədiyi Azərbaycan şəhərlərində də böyük insan tələfatı ilə nəticələnən terror aktları törətmişdir.

Təcavüzün Azərbaycan xalqına vurduğu ən ağır zərbələrdən biri də onun zəngin mədəni irsinə dəymişdir. Xalqımızın qədim tarixi izlərinin məhvinə yönəlmiş məqsədli vandalizm aksiyaları nəticəsində işğal olunmuş ərazilərdə bəşər sivilizasiyasının tərkib hissəsi olan memarlıq abidələri, o cümlədən Kəlbəcər, Şuşa və Ağdam rayonlarının tarix-diyarşünaslıq muzeyləri, Zəngilandakı daş abidələr muzeyi dağıdılmış, Şuşadakı XVIII əsrə aid ikiminarəli "Gövhər ağa" məscidi zədələnmiş, digər məscidlər isə yandırılaraq yerlə yeksan edilmişdir. Xocalıda tunc dövrünə aid 100-dən çox abidə yer üzündən silinmiş, qiymətli kitablar və əlyazmalar oğurlanmışdır. Ümumilikdə işğal altında olan rayonlarda 442 tarixi memarlıq abidəsi, 22 muzey, 927 kitabxana, 85 uşaq musiqi məktəbi, 4 teatr, 4 incəsənət qalereyası, 2 konsert salonu, 1852 mədəniyyət və incəsənət mərkəzi və başqa mədəniyyət ocaqları dağıdılmışdır. Muzeylərdəki 40 minədək eksponatın bir hissəsi məhv edilmiş, digər hissəsi isə oğurlanaraq qanunsuz yollarla xarici ölkələrə daşınmışdır. Nadir incəsənət nümunələri olan eksponatlar hazırda müxtəlif ölkələrin, o cümlədən Ermənistanın muzeylərində "erməni xalqına məxsus sənət inciləri" kimi nümayiş etdirilməkdədir.

Ermənilərin Dağlıq Qarabağın tarixini saxtalaşdırmaq, özlərinin guya Qarabağın yerli əhalisi olduğunu əsaslandırmaq məqsədilə işğal etdikləri Şuşa şəhəri ətrafında qanunsuz arxeoloji qazıntılar aparmaq planları böyük narahatlıq doğurur.

Biz işğal edilmiş ərazilərdə mədəniyyət abidələrinin vəhşicəsinə dağıdılmasını və oğurlanmasını insanlığa yaraşmayan, bəşəriyyətin mənəvi sərvətlərinə qarşı törədilən cinayət aktı kimi qiymətləndirir, Ermənistanın

hərəkətlərinin beynəlxalq hüquq normalarına, o cümlədən 1954-cü ildə qəbul edilmiş "Silahlı münaqişələr zamanı mədəni dəyərlərin qorunması haqqında" Haaqa Konvensiyasının müddəalarına zidd olduğunu sizin nəzərinizə çatdırırıq. Min illər boyu yaradılmış mədəni irsin yalnız konkret bir xalqa və ya ölkəyə deyil, bütün bəşəriyyətə məxsus olduğunu bir daha vurğulayaraq YUNESKO-nu erməni millətçilərinin və separatçı dairələrinin törətdiyi vandalizm aktlarına son qoyulması üçün səy göstərməyə, işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərindəki tarixi abidələrin məhvinə və ya saxtalaşdırılmasına yönəlmiş hərəkətlərə qəti və birmənalı münasibət bildirməyə çağırırıq.

Müraciət Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında qəbul edilmişdir.

Bakı şəhəri, 16 mart 2006-cı il

DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYININ AZƏRBAYCAN VƏ TÜRK DİASPOR TƏŞKİLATLARINA MÜRACİƏT

16 mart 2006-cı il

Biz - Dünya azərbaycanlılarının II qurultayının nümayəndələri eyni soykökə, müştərək milli-mənəvi dəyərlərə malik olan Azərbaycan və türk diaspor təşkilatlarının üzvlərinə müraciət edərək bildiririk ki, qardaş xalqlarımız öz tarixlərinin məsul anlarında bir-birinə dayaq olmuş, tarixi irslərini qoruyaraq zənginləşdirmiş, müstəqil dövlətləri olan Türkiyə Cümhuriyyətini və Azərbaycan Respublikasını yaşatmaqla ulu əcdadlarımızın bizə miras qoyduğu maddi-mədəni sərvətləri gələcək nəsillərə ötürmək üçün əlverişli imkan qazanmışlar.

Bu gün Azərbaycan xalqı istər 1918-ci ildə qurulmuş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətini, istərsə də 1991-ci ildə dövlət müstəqilliyini bərpa etmiş Azərbaycan Respublikasını tanıyan və onun müstəqilliyinin möhkəmlənməsinə əməli kömək göstərən ilk dövlətin qardaş Türkiyə olduğunu böyük minnətdarlıq hissi ilə xatırlayır.

Tarixi taleləri bir-birinə qırılmaz tellərlə bağlı olan xalqlarımız çətin məqamlarda çiyin-çiyinə verərək qardaş köməyini bir-birindən əsirgəməmişlər. Türkiyənin azadlığını qoruyaraq Çanaqqala döyüşlərində canından keçən azərbaycanlı könüllülər, 1918-ci ildə Azərbaycanın istiqlalı uğrunda gedən mübarizədə şəhid olan türk əsgərləri xalqlarımızın tarixi yaddaşında yaşayaraq, sonrakı nəsillərə örnək olmuşlar.

Türk dünyasının iki böyük şəxsiyyətinin - ulu öndər Mustafa Kamal Atatürkün "Azərbaycanın sevinci bizim sevincimiz, kədəri bizim kədərimizdir" və ümummillə lider Heydər Əliyevin "Biz bir millət, iki dövlətlik" kəlamları qarşılıqlı əlaqələrimizin dərin tarixi köklərini ifadə edərək siyasi, iqtisadi və mədəni əməkdaşlığımızın təməl prinsiplərini müəyyənləşdirmişdir.

Müasir dövrdə müstəqil dövlət kimi inkişaf dövrünü yaşayan Azərbaycan Respublikası və Türkiyə Cümhuriyyəti tarixi ənənələrə sadıq qalaraq siyasi müttəfiqlik münasibətlərinin, iqtisadi əməkdaşlığın və mədəni əlaqələrin dərinləşməsinə hərtərəfli səy göstərir, beynəlxalq təşkilatlarda ümumi mənafehlərin birgə müdafiəsi üçün qüvvələrini əsirgəmir.

Əsas ümummillə lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş nəhəng beynəlxalq enerji layihələrinin - Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərlərinin inşasının uğurla həyata keçirilməsi, Qars-Tbilisi-Bakı dəmir yolunun reallaşmaqda olan çəkilişi qardaş xalqlarımızı bir-birinə daha da yaxınlaşdırmış, onların sosial rifahının yaxşılaşması, siyasi-strateji maraqlarının uzlaşdırılması və birgə qorunması üçün yeni perspektivlər açmışdır.

Müstəqil dövlətlərimizin regionun aparıcı qüvvəsinə çevrilməsi, qlobal inteqrasiya proseslərinə fəal şəkildə qoşulması, xalqlarımızın öz milli-mənəvi dəyərlərini və mədəni sərvətlərini qoruyaraq inkişaf etdirməsi bir sıra bədxah qüvvələrin, xüsusən erməni millətçilərinin əsassız iddialarının və təxribatçı fəaliyyətinin güclənməsinə səbəb olmuşdur. Beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmaqla Azərbaycan və Türkiyəni gözdən salmağa,

öz xəbis niyyətlərini həyata keçirməyə çalışan məkrli erməni təbliğatının ifşa edilməsi zərurəti dünyanın müxtəlif bölgələrində mövcud olan diaspor təşkilatlarımızın birgə səylərinin artırılmasını və əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsini şərtləndirir.

Bu gün azərbaycanlı və türk icmaları yaşadıkları ölkələrdə birgə mədəni-kütləvi tədbirlər, müxtəlif aksiyalar keçirir, həmrəylik nümayiş etdirərək vahid mövqedən çıxış edirlər. Bununla belə, qloballaşan dünyanın gerçəklikləri bu əməkdaşlığın dərinləşdirilməsini, azərbaycanlı və türk icmalarının vahid fəaliyyət konsepsiyasının hazırlanmasını tələb edir.

Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı azərbaycanlı və türk icmalarının birgə fəaliyyət imkanlarını araşdırmaq və onun səmərəsinin artırılması ilə bağlı müzakirələr aparmaq məqsədilə Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları rəhbərlərinin forumunu keçirməyi məqsəduyğun hesab edir və onları bu toplantının işində fəal iştirak etməyə çağırır.

Qurultay nümayəndələri əmin olduqlarını bildirirlər ki, birgə forumun keçirilməsi Azərbaycan və türk diasporlarının əməkdaşlığını daha da gücləndirəcək, qarşılıqlı əlaqələri yeni inkişaf səviyyəsinə qaldıracaq və xalqlarımızın mənafelərinin qorunmasında mühüm rol oynayacaqdır.

Müraciət Dünya azərbaycanlılarının II qurultayında qəbul olunmuşdur.

Bakı şəhəri, 16 mart 2006-cı il

**DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ II QURULTAYI
İŞTİRAKÇILARININ ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA
AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN
NİTQİ**

Bakı, «Fidan» sarayı

16 mart 2006-cı il

Martın 16-da “Fidan” sarayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin adından Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı iştirakçılarının şərəfinə rəsmi qəbul təşkil edilmişdir.

Salona toplaşanlar dövlətimizin başçısı İlham Əliyevi hərarətlə qarşıladılar.

Azərbaycan Prezidenti qəbulda nitq söylədi.

Əziz dostlar!

Hörmətli qonaqlar!

Xanımlar və cənablar!

Bizim qurultayımız başa çatdı, öz işini yekunlaşdırdı və bütün günü biz bərabər idik. Qurultayın çox böyük əhəmiyyəti var, tarixi əhəmiyyəti var. İkinci dəfədir ki, dünya azərbaycanlıları bir araya gəlirlər, öz problemlərini bölüşürlər, öz fikirlərini ifadə edirlər.

Qurultayda həm nailiyyətlər haqqında çıxışlar oldu, eyni zamanda, bizim qarşımızda duran problemlər də müzakirə edildi. Bu da çox vacibdir. Çünki qurultayın əsas məqsədi son 5 il ərzində görülən işlərə qiymət vermək, onları təhlil etmək, əldə olunmuş nailiyyətləri ifadə etmək və eyni zamanda, mövcud olan problemləri də üzə çıxarmaq, müzakirə etmək, onların həlli yollarını axtarmaq və müəyyənləşdirmək idi. Mən hesab edirəm ki, bu iki məqsəd həm çıxışlarda, həm də qurultayın sənədlərində öz əksini tapdı. Qurultaydan sonra bizim xaricdəki diasporlarımız daha mütəşəkkil şəkildə fəaliyyət göstərəcək, azərbaycanlılar bir-birilə daha sıx bağlı olacaqlar.

Xalqımız uzun illər idi ki, öz dövlət müstəqilliyindən məhrum olmuşdu. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi, cəmi 15 ildir yaşayır. Fikirləşəndə ki, hansı amillər bizi millət kimi qoruyub saxladı və möhkəmləndirdi, əlbəttə ki, ilk növbədə, bir neçə amil haqqında söz demək mümkündür. İlk növbədə, bizim dilimiz, doğma Azərbaycan dili, bizim mədəniyyətimiz, ədəbiyyatımız, incəsənətimiz, tariximiz – bu amillər azərbaycanlıları qorudu, saxladı, möhkəmləndirdi. Bu gün müstəqil dövlət kimi, Azərbaycan öz siyasətini xalqımızın iradəsinə əsaslanaraq uğurla aparır.

Mən sizin hamınızı bir daha ürəkdən salamlayıram. Çox məmnunam ki, bu gözəl gündə biz birlikdəyik. Siz qurultaydan sonra öz yaşadığınız ölkələrə qayıdacaqsınız. Əlbəttə ki, öz fikirlərinizi, öz ideyalarınızı orada yaşayan soydaşlarınıza çatdıracaqsınız. Ümidvaram ki, bu qurultay və onun qərarları, qəbul edilmiş sənədlər bizi daha da sıx birləşdirəcəkdir.

Sizdən xahiş edirəm ki, xaricdə yaşayan bütün azərbaycanlılara Azərbaycandan salam çatdırasınız, mənim salamlarımı çatdırasınız. Bu bizim hamımızın Vətənidir. Arzu edirəm ki, heç kimin heç bir problemi olmasın. Arzu edirəm ki, yaşadığımız ölkələrdə işiniz daha da avand olsun, daha da yüksək nailiyyətlərə çatasınız. Amma, Allah eləməsin, hansısa bir problemlə üzləşsəniz, bilin ki, doğma Azərbaycan var, sizin doğma torpağınız var, dövlət var. Sizi burada qarşılamağa hər zaman hazırıq.

Mən bu badələri dünya azərbaycanlılarının şərəfinə qaldırmaq istəyirəm. Dünya azərbaycanlılarının birliyinin şərəfinə qaldırmaq istəyirəm. Bizimlə bərabər qurultayda iştirak etmiş bütün nümayəndələrə, bütün qonaqlara, ölkəmizi sevən bütün insanlara, Azərbaycana müxtəlif ölkələrdə dayaq olan insanlara, təşkilatlara öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Əmin olduğumuzu bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycan bundan sonra da inamla inkişaf edəcəkdir. Azərbaycan dövləti möhkəmlənəcək, zənginləşəcək və Azərbaycan xalqı sülh, rifah şəraitində yaşayacaqdır.

Sağ olun.

X X X

Xarici ölkələrdən gəlmiş soydaşlarımız Azərbaycan Prezidentinə yaxınlaşaraq səmimi söhbət etdilər, ən xoş arzularını bildirdilər.

X X X

Dünya azərbaycanlılarının II qurultayı münasibətilə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti martın 16-da axşam böyük atəşfəşanlıq təşkil etmişdir.

Şəhərimizin sakinləri və qonaqlar Milli parkdakı yeni dizayn işıqlarla bəzədilən saat qülləsini və atəşfəşanlığı maraqla seyr etdilər.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV
BİR QRUP İCTİMAİ XADİMƏ «ŞÖHRƏT» ORDENİ
TƏQDİM ETMİŞDİR

16 mart 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi sahəsində fəaliyyətinə görə təltif olunmuş bir qrup ictimai xadimə martın 16-da Heydər Əliyev adına Sarayda, Dünya Azərbaycanlılarının II Qurultayında fasilə zamanı “Şöhrət” Ordenini təqdim etmişdir.

Əvvəlcə Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin təltif barədə 2006-cı il 13 mart tarixli Sərəncamı oxundu.

Dövlətimizin başçısı Natiq Bağirova, Oqtay Əfəndiyevə, Məmməd-bağır Əliyevə, Tomris Azəriyə və Yücel Artantaşa ölkəmizin yüksək mükafatını - “Şöhrət” Ordenini təqdim etdi.

Belarus Azərbaycan İcmaları Konqresinin sədri Natiq Bağirov təşəkkür edərək dedi ki, ömrümdə çox mükafatlar almışam, lakin bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən verilən bu mükafat mənim üçün daha əzizdir. Çünki bu mükafat hər birimizin daim fərəhlə danışdığımız Azərbaycan dövlətinin mükafatıdır. Mən Sizi inandırmaq istərdim ki, bundan sonra da daha böyük qüvvə, sevgi ilə var gücümlə Azərbaycana xidmət edəcəm və bu mükafatı avans kimi qəbul edirəm.

Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Oqtay Əfəndiyev vurğuladı ki, cənab Prezident, mən bu yüksək dövlət mükafatını Ukraynada yaşayan azərbaycanlılara, diasporumuza göstərilən dövlət, atalıq qayğısı kimi qiymətləndirirəm. Sizə öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Ukraynada 500 mindən ibarət böyük, güclü bir diaspor vardır və Sizi əmin etmək istəyirəm ki, hər birimiz Azərbaycan dövlətçiliyinin, xalqımızın gələcəyi naminə hər gün çalışmağa hazırıq.

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin Prezidenti Məmmədbağır Əliyev dövlətimizin başçısına müraciətlə dedi ki, cənab Prezident, Rusiyada fəaliyyət göstərən mütəşəkkil Azərbaycan diasporu ümummillə lider Heydər Əliyevin vaxtilə qarşımıza qoyduğu tapşırıqları dönmədən yerinə yetirəcəkdir.

Amerika Azərbaycanlıları Cəmiyyətinin Prezidenti Tomris Azəri təşəkkürünü ifadə edərək dedi ki, cənab Prezident, çox sağ olun, mənə böyük şərəf verdiniz. Allah Sizə cansağlığı versin, Allah atanıza rəhmət eləsin.

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı Yücel Artantaş minnətdarlığını bildirərək dedi ki, mən 1978-ci ildə Sovet İttifaqına gəlmişdim. Onda Azərbaycanı da ziyarət etmək istəyirdim. İcazə vermək istəmirdilər, ancaq zorla da olsa, heyətlə ziyarətə gəldim. Hörmətli ulu öndər Heydər Əliyevlə ilk dəfə o zaman görüşmüşdüm. Azərbaycanlı olmağımdan əlavə, bir könül bağlılığımız da yarandı. Dedim ki, bizim Azərbaycana gəlməyimizə icazə vermirlər. Heydər Əliyev dedi ki, inşallah, bir gün gələcək, çox görüşəcəyik. O, Naxçıvana gələndə mən oraya getmişdim. Onunla görüşəndə dedi ki, gördünmü, demişdim, biz daha çox görüşəcəyik.

Sizə bir daha təşəkkür edirəm. Bundan sonra da qarşımızda böyük vəzifələr vardır. Azərbaycan dövlətinin daha da güclənməsi üçün həm dünyada, həm də Türkiyədə üzərimizə düşən hər bir vəzifəni uğurla yerinə yetirəcəyik. Bundan hər kəs əmin ola bilər. Türk xalqı Sizi sevir. Həqiqəti deyirəm, Türkiyədə parlament, iqtidar, müxalifət - hamısı Sizə qəlbən hörmətlə yanaşır. Buna tam inana bilərsiniz.

Prezident İlham Əliyev təşəkkür edərək dedi:

- Sizi yüksək mükafata görə bir daha təbrik edirəm. Bu, sizin fəaliyyətinizə Azərbaycan dövləti tərəfindən verilən böyük qiymətdir. Siz öz fəaliyyətinizlə dünya azərbaycanlılarının birliyini təmin etməyə çalışırsınız. Rəhbərlik etdiyiniz diasporlar çox fəaldır. Onlar bütövlükdə bir neçə milyon insanı birləşdirir. Azərbaycan diasporunun təşkilatlanmasında sizin böyük xidmətiniz olmuşdur. Nəzərə alsaq ki, bu proses son beş il ərzində, birinci qurultaydan sonra daha sürətlə gedir, biz deyə bilərik ki, qısa müddətdə sizin fəaliyyətiniz sayəsində böyük işlər görülmüştür. Bu gün rəhbərlik etdiyiniz təşkilatlar yaşadığınız ölkələrdə artıq böyük gücə malikdir. Əminəm ki, bu qurultaydan sonra görülməli işlər bizə imkan verəcək ki, daha da möhkəm mövqelərə malik olaq. Sizə də bu işdə yeni uğurlar arzulayıram. Sizi bir daha təbrik edirəm.

Prezident İlham Əliyev təltif olunanlarla xatirə şəkli çəkirdi və çay süfrəsi arxasında söhbət etdi.